

Uppföljning social hållbarhet 2023

Södertälje kommun

Innehållsförteckning

Sammanfattning utifrån målområden och mål	4
Inledning	6
Mått på trenden	8
Analysperspektiv	9
Översikt: Utvecklingen av social hållbarhet i Södertälje	10
Målområde 1: Det tidiga livets villkor	11
<i>Mål A – Barnfattigdomen i Södertälje ska minska</i>	12
<i>Mål B – Föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets första fem levnadsår</i>	15
Målområde 2: Utbildning och arbete	18
<i>Mål C – Alla barn ska ha tillgång till förskoleverksamhet med hög kvalitet på lika villkor</i>	19
<i>Mål D – Den hälsofrämjande och trygga skolgången ska öka</i>	23
<i>Mål E – Sysselsättningen bland kommunens invånare ska öka</i>	27
Målområde 3: Delaktighet, inflytande och tillit	30
<i>Mål F – Invånarnas inflytande, delaktighet och tillit ska öka i kommunen</i>	31
Uppföljning av Handlingsplan för demokratiutveckling	35
Målområde 4: Boende och boendemiljöer	37
<i>Mål G – Fysiska miljöer som främjar aktivitet och en god och jämlik hälsa ska öka</i>	38
<i>Mål H – Säkerheten och tryggheten i bostadsområden i kommunen ska öka</i>	41
Målområde 5: Hälsosamma levnadsvanor	44
<i>Mål I – Den fysiska aktiviteten bland kommunens invånare ska öka</i>	45
<i>Mål J – Andelen invånare som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak eller spel ska minska</i>	48
Målområde 6: Psykisk hälsa	51
<i>Mål K – Det psykiska välbefinnandet bland kommunens invånare ska öka</i>	52
Uppföljning Handlingsplan för suicidprevention	54
<i>Mål L – Andelen våldsutsatta i kommunen ska minska</i>	56
Uppföljning Handlingsplan för våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck	58

Sammanfattning utifrån målområde och mål

Målområde 1: Det tidiga livets villkor

→ Mål A: Barnfattigdomen i Södertälje ska minska

Indikatorerna visar på både stagnation och något positiv utveckling. Besvärande för Södertälje är att trångboddheten i flerbostadshus över tid biter sig fast på höga nivåer jämfört med länssnittet. Likaså andelen barn i familjer med låg ekonomisk standard är i en regional kontext fortfarande hög även om siffrorna förbättrats något.

Även om kommunen arbetar för att fler ska komma i arbete och försörja sig själva och med att förbättra företagsklimatet för att attrahera fler arbetsgivare behövs krafttag för att ge bättre ekonomiska förutsättningar till barnfamiljer som bor trångt och lever med låg ekonomisk standard.

➤ Mål B: Föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets första fem levnadsår

Samtliga indikatorer pekar åt rätt håll och andelen nöjda deltagare är på en nivå där det snarast handlar om att arbeta för att behålla ett gott läge. Antalet utbildningsinsatser har tydligt ökat under året, likaså har antalet barn som ingår i hembesöksprogrammet ökat. Detta genom att verksamheterna har vuxit under 2023 vilket har bidragit till fler och ett bättre flöde av grupper för föräldrar i kommunen. Genom att samverka med skolor, civilsamhälle och andra samhällsaktörer, och med en ny familjecentral, nås även fler föräldrar.

Målområde 2: Utbildning och arbete

→ Mål C: Alla barn ska ha tillgång till förskoleverksamhet med hög kvalitet på lika villkor

Andelen som uppger att de är nöjda med förskolan i kommunen har ökat, både i årets medborgarundersökning och i förskolans egen brukarenkät. Personaltätheten ligger på samma nivå, medan andelen med förskollärlärolegitimation och inskrivna barn på förskolan har minskat något. Fortsatta åtgärder krävs för att få bukt med en hög frånvaro som ligger kvar sedan pandemin samt för att jämna ut könsskillnader. Det finns även utmaningar när det kommer till att tillgodose att nybyggda förskolor har en tillräcklig friyta.

➤ Mål D: Den hälsofrämjande och trygga skolgången ska öka

Södertälje kommuns egen elevenkät visar på en fortsatt hög andel som känner sig trygga i skolan. I till exempel årskurs 2 och 5 är det en högre andel elever som känner sig trygga i skolan jämfört med 2022, medan det i årskurs 8 är en något lägre andel. Elevhälsans enkät visar även den på en ökad andel som känner sig trygga i merparten av årskurserna och ligger överlag kvar på höga nivåer. Frånvaron har minskat något eller ligger kvar på samma nivå. Det bedrivs ett aktivt hälsofrämjande och trygghetsskapande arbete i kommunens skolor med riktade satsningar inom konflikthantering, rastaktiviteter och trygga gång- och cykelvägar och skolmiljöer. Under året har kommunen även startat ett projekt i samverkan med lokalpolisen med syfte att tidigt fånga upp unga som riskerar att dras in i kriminalitet. Sammantaget bedöms utvecklingen fortsatt vara på väg åt rätt håll.

➤ Mål E: Sysselsättningen bland kommunens invånare ska öka

Samtliga indikatorer inom detta mål visar en positiv utveckling. Jämfört med föregående resultat har långtidsarbetslösheten i Södertälje sjunkit, både totalt sett och för kvinnor och män. Det har även skett en förbättring vad gäller andelen unga som varken studerar eller arbetar, och för andelen män och kvinnor som efter 90 dagar har lämnat etableringsuppdraget.

Fortsatta åtgärder har genomförts för att öka sysselsättningen bland utrikes födda. Bland annat har en särskild satsning gjorts i samverkan med Scania. Satsningar på lektioner i vårdsvenska har också bidragit till att fler personer har blivit anställda inom omsorgen.

Målområde 3: Delaktighet, inflytande och tillit

→ Mål F: Invånarnas inflytande, delaktighet och tillit ska öka i kommunen

Sammantaget pågår ett aktivt arbete i kommunen för att stärka medborgarnas möjligheter till inflytande och delaktighet och bidra till ökad tillit. Kommunen har bland annat arbetat med att utveckla arbetet med medborgardialoger och tagit fram en åtgärdsplan för EU-valet i syfte att stärka valdeltagandet. Indikatorn för medborgarnas upplevelse av möjligheterna med att delta i utvecklingen av kommunen visar på en positiv utveckling. För deltagandet i idrottsföreningar för medborgare 13–20 år och elevers upplevda delaktighet i åk 2,5 och 8 är utvecklingen dock något negativ. Nytt resultat saknas för övriga indikatorer. Givet att dessa visade på en negativ utveckling i förra årets uppföljning är bedömningen sammantaget att mer arbete krävs inom detta målområde.

Målområde 4: Boende och boendemiljöer

➤ **Mål G: Fysiska miljöer som främjar aktivitet och en god och jämlik hälsa ska öka**

Under 2023 har kommunen genomfört flera åtgärder i syfte att främja aktivitet och spontanidrott. Gång- och cykelvägnätet i kommunen har byggts ut och nya spontanidrottsplatser har skapats. Det saknas resultat för indikatorn om andelen resor som sker med cykel men övriga indikatorer visar samtliga på en positiv utveckling. Det finns dock fortsatt utmaningar att adressera, så som risken för att hög exploatering inom kommunen kommer att gå ut över viktiga gröna miljöer och att gång-, cykel och kollektivtrafiken inte prioriteras tillräckligt högt.

➤ **Mål H: Säkerheten och tryggheten i kommunens bostadsområden ska öka**

Indikatorerna visar på förbättringar i vissa avseenden. Fler flickor har deltagit i fritidsaktiviteter och Telge Bostäder ser en ökning i Nöjd Kundindex. Däremot visar den senaste medborgarundersökningen på en försämring när det kommer till vad invånarna tycker om Södertälje kommun som en plats att leva och bo på.

Det pågår ett fortsatt kommunövergripande arbete för att öka säkerheten och tryggheten i kommunens bostadsområden, bland annat genom myndighetssamverkan Pax, främjande av sunt företagande och trygga och attraktiva mötesplatser. Den situation med utbredd otrygghet som råder i Södertälje med omnejd innebär utmaningar i arbetet och det är därför av vikt att prioritera fortsatt samverkan.

Målområde 5: Hälsosamma levnadsvanor

➤ **Mål I: Den fysiska aktiviteten bland kommunens invånare ska öka**

Kommunen bedriver olika aktiviteter för att främja fysisk aktivitet, både genom organiserad idrott och spontanidrott. Det finns även satsningar på hälsosamma levnadsvanor från tidig ålder, inklusive samarbete med förskolor och skolor för att främja rörelse och näringsrik kost. Trots detta finns utmaningar, såsom svårigheter att få föreningar att söka bidrag för lovaktiviteter och hög frånvaro bland barn i förskolan, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden.

En viss ökning har skett vad gäller antal deltagartillfällen i idrottsföreningar bland flickor. Indikatorn som mäter andelen 4-åringar med övervikt eller fetma visar också en något positiv utveckling. Då nytt resultat saknas för merparten av indikatorerna kvarstår dock bedömningen från föregående uppföljning.

➤ **Mål J: Andelen invånare som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, tobak eller spel ska minska**

Det bedrivs ett aktivt arbete för att behandla och förebygga missbruk bland både vuxna och ungdomar. Samarbetet mellan skola och socialtjänst stärktes under året, liksom kommunens insatser för att tillämpa "Bostad först"-strategin för personer med missbruks- och psykiatriska problem.

För indikatorn som mäter andelen barn som exponeras för tobaksrök vid 8 månaders ålder går utvecklingen åt fel håll. För övriga indikatorer saknas nytt resultat.

Målområde 6: Psykisk hälsa

➤ **Mål K: Det psykiska välbefinnandet bland kommunens invånare ska öka**

I Södertälje kommun bedrivs ett omfattande arbete för att främja psykisk hälsa bland såväl barn och unga som vuxna. Arbetet sker på bred front inom kommunens verksamheter och även i samverkan med civilsamhället för att adressera frågor kring barns och ungas psykiska hälsa. Övergripande strategier finns etablerade för att hantera äldre personers ensamhet och depression.

Då nytt resultat saknas för samtliga indikatorer inom målet kvarstår bedömningen från föregående uppföljning, där det framkom en tydlig trend med psykisk ohälsa bland flickor och kvinnor.

➤ **Mål L: Andelen våldsutsatta i kommunen ska minska**

Arbetet med våld i nära relationer och hedersrelaterat våld är fortsatt högt prioriterat. Under året har kommunen aktivt arbetat bland annat med att utveckla rutiner för att hantera våld från närstående, med initiativ som kampanjen "#bortförd" och införandet av Gejsermodellen för att säkra barnen i hem där våld förekommer.

Indikatorernas resultat visar dock på fortsatta utmaningar. Andelen respondenter som angivit att de varit utsatta för misshandel och hot har minskat, medan andelen som rapporterar att de utsatts för sexualbrott under 2023 har ökat.

Inledning

Enligt Mål och budget 2023 betyder social hållbarhet att alla invånare får sina rättigheter och behov tillgodosedda. Ett socialt hållbart samhälle beskrivs som ett jämlikt samhälle där människor har inflytande och ges likvärdiga förutsättningar att leva ett gott liv med god hälsa. Kommunen kan bevara och utveckla den sociala hållbarheten genom exempelvis välfärdssektorns verksamheter, samhällsplanering och insatser för kultur, idrott och demokrati.

Den här uppföljningen ger en övergripande lägesbild av den sociala hållbarheten i Södertälje kommun och av hur kommunen arbetar för att uppnå social hållbarhet. Uppföljningen omfattar kommunens Folkhälsostategi 2021–2024 med tillhörande handlingsplaner.

Den 14 december 2020 antog kommunstyrelsen **Folkhälsostategin 2021–2024** för Södertälje kommun. Strategin har ett fokus på jämlik hälsa för hela befolkningen och bidrar till kommunens arbete för ett hållbart samhälle för kommande generationer.

Folkhälsostategi 2021–2024 anger den gemensamma inriktningen för det långsiktiga folkhälsoarbetet i Södertälje kommun. Strategin syftar bland annat till att stärka och utveckla kommunens arbete för en god och jämlik folkhälsa. Strategin omfattar sex målområden och tolv mål. Till tre av målen har handlingsplaner tagits fram med konkreta aktiviteter för att nå målen. Dessa är handlingsplan för demokratiutveckling, handlingsplan mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck samt handlingsplan för suicidprevention.

Målen i folkhälsostategin är följande:

1. Det tidiga livets villkor

- a) Barnfattigdomen i Södertälje ska minska
- b) Föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets första fem år

2. Utbildning och arbete

- c) Alla barn ska ha tillgång till förskoleverksamhet med hög kvalitet på lika villkor
- d) Den hälsofrämjande och trygga skolgången ska öka
- e) Sysselsättningen bland kommunens invånare ska öka

3. Inflytande, tillit och delaktighet

- f) Invånarnas delaktighet, tillit och inflytande ska öka i kommunen

4. Boende och boendemiljöer

- g) Kommunens fysiska miljöer som främjar aktivitet och en god och jämlik hälsa ska öka
- h) Säkerheten och tryggheten i bostadsområden i kommunen ska öka

5. Hälsosamma levnadsvanor

- i) Den fysiska aktiviteten bland kommunens invånare ska öka
- j) Andelen invånare som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, tobak eller spel ska minska

6. Psykisk hälsa

- k) Det psykiska välbefinnandet bland kommunens invånare ska öka
- l) Andelen våldsutsatta i kommunen ska minska

Uppföljningen knyter an till flera av kommunfullmäktiges mål i Mål och budget 2023, i första hand målen Kunskapskommunen Södertälje, Södertäljes medborgare och Attraktiva Södertälje.

Uppföljningen av social hållbarhet är dessutom kopplad till kommunens arbete med de globala målen i Agenda 2030. I Agenda 2030 betonas

att de tre perspektiven social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet är lika viktiga och ömsesidigt beroende av varandra. Alla tre perspektiven påverkar människors livsvillkor och hälsa.

Uppföljningen omfattar följande mål och delmål i Agenda 2030:

Globala målen

Delmålen

<p>1.2 Minska fattigdomen med minst 50 %</p> <p>1.4 Lika rätt till egendom, grundläggande tjänster, teknologi och ekonomiska resurser</p> <p>2.1 Tillgång till säkra och näringsriktig mat för alla</p> <p>2.2 Utrota alla former av febernärning</p> <p>3.4 Minska antalet dödsfall till följd av icke smittsamma sjukdomar och främja mental hälsa</p> <p>3.5 Förebygg och behandla drogmissbruk</p>	<p>3.8 Tillgängliggör sjukvård för alla</p> <p>4.1 Avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet</p> <p>4.2 Lika tillgång till förskola av god kvalitet</p> <p>4.3 Lika tillgång till yrkesutbildning och högre utbildning av god kvalitet</p> <p>4.4 Öka antalet personer med färdigheter för ekonomisk trygghet</p> <p>5.1 Utrota diskriminering av kvinnor och flickor</p>	<p>5.2 Utrota våld mot kvinnor och utnyttjande av kvinnor och flickor</p> <p>5.3 Avskaffa tvångsäktenskap och könsstympning</p> <p>8.5 Full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla</p> <p>8.6 Främja ungas anställning, utbildning och praktik</p> <p>10.1 Minska inkomstklyftorna</p> <p>10.2 Främja social, ekonomisk och politisk inkludering</p>	<p>11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla</p> <p>11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering</p> <p>11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla</p> <p>12.8 Öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar</p> <p>16.1 Minska våldet i världen</p> <p>16.2 Skydda barn mot övergrepp, utnyttjande, människohandel och våld</p>
--	---	---	--

Mått på trenden

För varje mål i folkhälsostrategin görs en bedömning av åt vilket håll utvecklingen är på väg i Södertälje kommun. Bedömningen är illustrerad med gröna, gula och röda pilar. Bedömningen tar både hänsyn till hur indikatorerna för varje mål har utvecklats i jämförelse med uppföljningen av social hållbarhet 2022, och huruvida samordningsansvarig- och medansvariga nämnder har arbetat aktivt med målet under 2023. Indikatorerna presenteras enligt senaste redovisade data från respektive indikatorns källa.

Utvecklingen är dessvärre på väg åt fel håll. Här måste vi bli mycket bättre.

Trenden är något positiv. Nu är det dags att lägga i nästa växel!

Utvecklingen ser mycket bra ut. Vi kommer av allt att döma att nå våra mål.

Analysperspektiv

Syftet med folkhälsostrategin är att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa för alla i kommunen. Folkhälsa är ett samlingsbegrepp för hela befolkningens hälsotillstånd. En god folkhälsa innebär därför både att nivån på hälsan är god och att den är jämlikt fördelad mellan olika grupper i samhället.

För att följa upp hur arbetet med social hållbarhet bidrar till en god och jämlik hälsa i kommunen har ett jämställdhets- barn- och intersektionellt perspektiv beaktats i uppföljningen av varje mål. Syftet är att synliggöra hur medborgarnas levnadsvillkor påverkas av faktorer som exempelvis kön, ålder, etnisk tillhörighet, religion, funktionalitet och sexualitet. När detta synliggörs kan insatserna anpassas så att folkhälsoarbetet bidrar till en mer jämlikt fördelad hälsa i kommunen.

Jämställdhetsperspektiv

Målen i folkhälsostrategin bryts ner och analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Könsuppladd statistik redovisas när det finns tillgängligt.

Barnrättsperspektiv

Barn och ungas situation och hur väl kommunen lever upp till barns rättigheter belyses kopplat till målen i folkhälsostrategin.

Intersektionellt perspektiv

När det är möjligt utifrån tillgänglig statistik upp märksammars hur olika diskrimineringsgrunder och maktordningar samverkar och påverkar människors möjligheter och livsvillkor kopplat till varje mål. Det kan exempelvis handla om kön, ålder, etnisk tillhörighet, religion, funktionalitet och sexualitet.

Översikt: Utvecklingen av social hållbarhet i Södertälje

Målområde & delmål	Status	Mått på trenden
1. Det tidiga livets villkor		
a) Barnfattigdomen i Södertälje ska minska	→	Indikatorerna visar både på stagnation och något positiv utveckling. Besvärande för Södertälje är att trångboddheten i flerbostadshus över tid biter sig fast på höga nivåer. Andelen barn i familjer med låg ekonomisk standard är i en regional kontext fortfarande hög även om siffrorna under året förbättrats något.
b) Föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets första fem levnadsår	↗	Verksamheterna har vuxit vilket har bidragit till fler grupper för föräldrar i kommunen. Genom att samverka med skolor, civilsamhälle och andra samhällsaktörer, och med en ny familjecentral, nås även fler föräldrar. Samtliga indikatorer pekar åt rätt håll och andelen nöjda deltagare är på en nivå där det snarast handlar om att arbeta för att behålla ett gott läge.
2. Utbildning och arbete		
c) Alla barn ska ha tillgång till förskoleverksamhet med hög kvalitet på lika villkor	→	Medborgarnas syn på förskolan i kommunen har förbättrats men övriga indikatorer är oförändrade eller något försämrade. Fortsatta åtgärder krävs för att få bukt med en hög frånvaro, jämna ut könsskillnader och tillgodose att nybyggda förskolor har en tillräcklig friyta.
d) Den hälsofrämjande och trygga skolgången ska öka	↗	Andelen elever som uppger att de är trygga i skolan har ökat för de flesta elevgrupper. Frånvaron har minskat något eller ligger kvar på samma nivå. Givet att det bedrivs ett aktivt hälsofrämjande och trygghetsskapande arbete i kommunens skolor med satsning på konflikthantering, rastaktiviteter och trygga gång- och cykelvägar bedöms utvecklingen fortsatt vara på väg åt rätt håll.
e) Sysselsättningen bland kommunens invånare ska öka	↗	Samtliga indikatorer inom detta mål visar på en positiv utveckling. Fortsatta åtgärder har genomförts för att öka sysselsättningen och fler riktade satsningar görs som förbättrar förutsättningarna för utrikes födda kvinnor.
3. Delaktighet, inflytande och tillit		
f) Invånarnas inflytande, delaktighet och tillit ska öka i kommunen	→	Det pågår flera insatser för att stärka medborgarnas möjligheter till inflytande och delaktighet och bidra till ökad tillit. Indikatorn för medborgarnas upplevelse av möjligheterna med att delta i utvecklingen av kommunen visar på en positiv utveckling. För deltagandet i idrottsföreningar för medborgare 13–20 år och elevers upplevda delaktighet är utvecklingen något negativ. Nytt resultat saknas för övriga indikatorer. Då dessa visade på en negativ utveckling i förra uppföljningen är bedömningen att mer arbete krävs inom detta målområde.
4. Boende och boendemiljöer		
g) Fysiska miljöer som främjar aktivitet och en god och jämlik hälsa ska öka	↗	Under 2023 har kommunen genomfört flera åtgärder i syfte att främja aktivitet och spontanidrott. Gång- och cykelvägnätet i kommunen har byggts ut och nya spontanidrottsplatser har skapats. Det saknas resultat för indikatorn om andelen resor som sker med cykel men övriga indikatorer visar samtliga på förbättringar. Sammantaget bedöms utvecklingen vara på väg åt rätt håll.
h) Säkerheten och tryggheten i bostadsområden i kommunen ska öka	→	Fler flickor har deltagit i fritidsaktiviteter och Telge Bostäder ser en ökning i Nöjd Kundindex. Däremot visar den senaste medborgarundersökningen på en försämring när det kommer till vad invånarna tycker om Södertälje kommun som en plats att leva och bo på. Det finns en utbredd otrygghet som råder i Södertälje med omnejd som försvårar arbetet.
5. Hälsosamma levnadsvanor		
i) Den fysiska aktiviteten bland kommunens invånare ska öka	→	Kommunen bedriver flera initiativ för att främja fysisk aktivitet och hälsosamma levnadsvanor. Utmaningar som hög frånvaro i förskolan och svårigheter att nå socioekonomiskt utsatta områden kvarstår. Då nytt resultat saknas för merparten av indikatorerna kvarstår bedömningen från föregående uppföljning.
j) Andelen invånare som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak eller spel ska minska	→	Det pågår ett aktivt arbete för att såväl förebygga som behandla missbruk. För indikatorn som mäter andelen barn som exponeras för tobaksrök vid 8 månaders ålder går utvecklingen åt fel håll, övriga indikatorer saknas det nytt resultat för. Bedömningen kvarstår därmed från förra årets uppföljning som visade på en negativ utveckling vad gäller bland annat narkotikabruk och spel bland ungdomar.
6. Psykisk hälsa		
k) Det psykiska välbefinnandet bland kommunens invånare ska öka	→	Södertälje kommun bedriver ett omfattande arbete för att främja den psykisk hälsan. Då nytt resultat saknas för samtliga indikatorer inom målet kvarstår bedömningen från föregående uppföljning, där det framkom en tydlig trend med psykisk ohälsa bland flickor och kvinnor.
l) Andelen våldsutsatta i kommunen ska minska	→	Andelen som rapporterar att de utsatts för sexualbrott under 2023 har ökat. Likt tidigare år fortsätter de betydande könsskillnaderna när det gäller offer för sexualbrott, där flickor och kvinnor befinner sig i en särskilt utsatt position.

Målområde 1: Det tidiga livets villkor

Vår barndom påverkar oss hela livet. Förhållandena under barn- och ungdomsåren har stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan under hela livet. Tidiga åtgärder i hem- och förskolemiljön främjar barns och ungas hälsa, minskar skillnader i uppväxtvillkor och kan möjliggöra en god hälsa senare i livet. Trygga ekonomiska förutsättningar och en stabil boendesituation är en grundläggande trygghetsfaktor för alla barn.

Delmål, Agenda 2030:

- 1.2** Minska fattigdomen med minst 50 %
- 1.4** Lika rätt till egendom, grundläggande tjänster, teknologi och ekonomiska resurser
- 10.1** Minska inkomstklyftorna
- 10.2** Främja social, ekonomisk och politisk inkludering

● Måla – Barnfattigdomen i Södertälje ska minska

Förslag på inriktning enligt Folkhälsost strategi 2021–2024:

För att minska barnfattigdomen behöver kommunen arbeta med att förbättra förutsättningarna för föräldrar vad gäller bostad och sysselsättning som påverkar inkomstmöjligheterna. Insatser som syftar till att förmildra situationen för barn som lever i barnfattigdom behöver genomföras, såsom att bygga bostäder som är ekonomiskt tillgängliga för alla, inrätta kulturskola för barn och ungdomar i flera områden i kommunen och säkerställa att det finns tillgängliga och kostnadsfria fritids-, idrotts- och lovaktiviteter för alla. Tillgången till samhällsservice och bibliotek i socioekonomiskt utsatta områden bör prioriteras.

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andel barn som lever i barnfattigdom	Rädda Bar- nen	2021: 9,8 % 2022: Nytt resultat saknas 2023: Nytt resultat saknas	X
Andelen barn i familjer med låg inkomststandard	SCB	2019: 12,6 % 2020: 12,4 % 2021: 10,4 % 2022: 10,5 %	→
Andelen barn som ingår i familjer med ekonomiskt bistånd	Kolada	2020: 3,7 % 2021: 3,0 % 2022: 2,5 %	↗
Barn i familjer med låg ekonomisk standard ¹	SCB	2019: 22,9 % 2020: 24,1 % 2021: 24,0 % 2022: 22,4 %	↗
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	Kolada	2020: 23,6 % 2021: 23,3 % 2022: 23,6 %	↘

Kommentar till indikatorernas utveckling

Det är tydligt att Södertälje har en besvärande situation med en ihållande hög andel familjer med låg ekonomisk standard. Jämfört med förra uppföljningen har resultatet förbättrats ett par procentenheter till 22,4 %, men det är fortsatt högt över snittet i Stockholms län på ca 13 %. Statistiken för andelen av befolkningen med låg ekonomisk standard möjliggör jämförelser mellan olika samhällsgrupper och påvisar att det finns stora skillnader, exempelvis mellan inrikes och utrikes födda. Andelen invånare med låg ekonomisk standard år 2022 var betydligt högre bland utrikes födda (38,2 %) jämfört med inrikes födda (19,1 %). Statistiken visar även att andelen med låg ekonomisk standard är högre bland ensamstående med

Samordningsansvar
Kommunstyrelsen

Medansvariga
Kommundels-
nämnderna
Omsorgsnämnden
Socialnämnden
Stadsbyggnads-
nämnden
Tekniska nämnden

Berörda av målet
Kultur- och fritids-
nämnden
Utbildningsnämnden
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö

¹ Den tidigare indikatorn Andelen invånare 0–19 år i ekonomiskt utsatta hushåll har ersatts av låg ekonomisk standard som är det mer etablerade måttet.

barn (41,4 %) jämfört med sammanboende med barn (18,6 %), samt högre bland ensamstående kvinnor med barn (44,5 %) än bland ensamstående män med barn (24,9 %).

Andelen barn i familjer med låg inkomststandard har minskat något över tid och har därefter legat på omkring 10 %. Trångboddheten i flerbostadshus har ökat något mellan 2021 och 2022, och är även den högre än länssnittet på ungefär 18 %. Ett skäl till detta skulle kunna vara att en ansträngd ekonomi begränsar möjligheten att bo i rymligare bostäder.

Pågående arbete

Södertälje kommuns arbete med att skapa förutsättningar för att starta och driva företag

i Södertälje är en del i att verka för minskad barnfattigdom. Målet är att fler arbetstillfällen ska skapas och fler kommuninvånare ska komma i arbete. Kommunen arbetar också för att minska trångboddheten med bostäder i lägen som möjliggör hållbart kollektivt resande. Det finns ett tydligt barnperspektiv med i stadsutvecklingsarbetet, barn är en viktig utgångspunkt i all planering och vid val av åtgärder, särskilt kopplat till trafiksäkerhet och tillgänglighet. Barnkonsekvensbeskrivningar tas även fram i detaljplaner som förväntas påverka barn.

Kommunen fortsätter utveckla det vräkningsförebyggande arbetet samt arbetet med att belysa barnets perspektiv och göra barnkonsekvensanalyser i ärenden där barn

finns i hushållen. Barnkonsekvensanalyser genomförs vid handläggning av ekonomiskt bistånd samt till de som behöver stöd för att kunna komma ut i sysselsättning. Ett arbete görs från utredning och stöttning till arbetsträning, vilket gör att många hushåll med barn blir självförsörjande.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2023:

- Insatser har genomförts under året för att underlätta resor med kollektivtrafik. Det innefattar exempelvis en godkänd stadsmiljöavtalsansökan för fortsatt arbete med framkomlighetsåtgärder som ökar tillgänglighet med buss.
- Inom stadskärnan har dialog förts med barn och unga inom ramen för flera projekt. Dessa synpunkter har beaktats i utformningen av bland annat Slussholmen.
- Kommunens sociala hjälpfond hade bra utdelning under året. För 2023 kunde medel till aktiviteter till totalt 68 barn fördelas.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Innevarande lågkonjunktur har försvårat arbetet med att minska trångboddheten med bostäder i lägen som möjliggör hållbart kollektivt resande. Många exploatörer pausar verksamheten vilket kraftigt har sänkt byggtakten i Södertälje. För att möta målet om att minska barnfattigdomen behöver arbetet med stadsutvecklingsprojekten fortsätta i områden som beskrivs som socialt utsatta. Stadsbyggnadsnämnden bedömer att en markanvisningsplan, som ligger i linje med kommande översiktsplan, behöver tas fram med fem till tio områden på kommunal mark för nya bostäder. Det behövs även fler övergripande detaljplaner som möjliggör ytterligare gång- och cykelvägar och busshållplatser, samt fortsatt arbete med trafiksäkerhet, hållbara transporter och beteendeförändring.

Det finns även utmaningar vad gäller det vråkningsförebyggande arbetet i form av otillåten andrahandsuthyrning, felaktig folkbokföring samt svårigheter att få en gemensam nulägesbild tillsammans med Kronofogden.

Det finns också ett behov av att samverka över nämndgränser när det gäller individuella förhållanden som rör barn och barns rättigheter, till exempel vid psykisk ohälsa och missbruksproblematik, som i sin tur kan medföra konsekvenser för barnets bästa.

Insatser som bidrar till ökad sysselsättning behöver fortsätta. Därtill finns behov av en starkare samverkan mellan kommunkoncernens utbildningsorgan och Södertäljes näringsliv. Ju mer anpassade utbildningarna blir till företagets behov, desto större är chanserna för dem som studerar att bli relevant arbetskraft och därmed gå vidare till en anställning.

● **Mål B – Föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets första fem levnadsår**

Förslag på inriktning enligt Folkhälsost strategi 2021–2024:

Föräldrar och vårdnadshavare i Södertälje behöver få rätt förutsättningar i sitt föräldraskap. Föräldrastöd bör både erbjudas generellt till samtliga föräldrar/vårdnadshavare och riktat till föräldrar/vårdnadshavare med barn som har någon beteendeproblematik eller funktionsnedsättning. Föräldrastödet i Södertälje behöver samordnas mellan berörda nämnder för att få en helhetsbild av vilket stöd som finns idag och vad som behöver utvecklas. Utbildningsnämndens verksamheter kan främst användas som arenor för informationsspridning men även för att anordna föräldrastödsutbildningar. Det våldsförebyggande arbetet behöver integreras i det kommunala föräldrastödet och i skolans sex- och samlevnadsundervisning. Regionen är en avgörande samarbetspartner när det gäller familjecentraler då centralerna är en samverkansform mellan kommun och region. När det gäller föräldrastöd kan kommunen erbjuda detta utan samverkan med regionen.

Samordningsansvar
Socialnämnden

Medansvarig
Kommunstyrelsen

Berörda av målet
Kommundels-
nämnderna
Omsorgsnämnden
Stadsbyggnads-
nämnden
Tekniska nämnden
Utbildningsnämnden

MÅTT PÅ TRENDEN

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Antal utbildningsinsatser och antal deltagare i grupper och utbildningar	Socialkontoret	<p>2021: Familjecentralen hade 4 olika typer av grupper plus 4 tematräffar (det vill säga ett informationstillfälle per tema). 95 träffar och 96 deltagare totalt. Nyckeln erbjöd 13 grupper av olika slag.</p> <p>2022: Geneta familjecentral: 6 gruppstarter för föräldrar samt tematräffar. Totalt 65 grupptillfällen med 421 besök.</p> <p>Hovsjö familjecentral: 1 gruppstart för föräldrar med 6 träffar och 14 besök. Totalt 132 träffar för föräldrar med 756 besök.</p> <p>Nyckeln: 5 gruppstarter för föräldrar. Totalt 61 träffar och 321 besök. 5 gruppstarter för barn. Totalt 47 träffar och 149 besök. Totalt 64 träffar för barn/ungdomar och 521 besök.</p> <p>Föräldrar har kunnat gå sju olika typer av föräldragrupper samt ett tjugotal tematräffar på olika teman. Barn har kunnat gå två olika (för barn med föräldrar som separerat/är i vårdnadstvist samt barn med föräldrar med psykisk ohälsa och/eller missbruk).</p> <p>2023: Inom Förebyggande barn har totalt 218 gruppträffar genomförts för föräldrar. Dessa har haft 972 besökare.</p> <p>Föräldraskap i Sverige har anordnats vid 4 olika omgångar, via familjecentral, skolsamverkan samt på SFI.</p> <p>8 olika omgångar av Alla barn i centrum har erbjudits via familjecentraler, på öppen ingång samt via skolsamverkan.</p> <p>Spädbarnsmassage har anordnats i 5 omgångar via familjecentralerna.</p> <p>För föräldrar där det förekommer konflikter har 2 omgångar Komet i vardera åldersspann 3–11 och 12–18 erbjudits.</p> <p>Separerade föräldrar har haft möjlighet att delta i 5 omgångar av Barn i föräldrars fokus.</p> <p>4 omgångar pappagrupp har erbjudits på Hovsjö familjecentral.</p> <p>Inom alla grupper har alla som varit intresserade och kunnat fått gå oaktat vart gruppen hållits.</p> <p>Utöver detta har tematräffar, workshops och föreläsningar på skolor och trossamfund hållits.</p>	X
Antal familjer som deltar i hembesöksprogrammet	Socialkontoret	<p>2021: 50 barn har ingått i HB-programmet med hembesök 1.</p> <p>2022: 52 barn har ingått i HB-programmet med hembesök 1. Fler familjer har fått besök men dessa barn har fötts 2021.</p> <p>2023: 68 barn har ingått i HB-programmet med hembesök 1. Hembesöksprogrammet erbjuds nu både på Geneta och Hovsjö familjecentraler sedan Hovsjös start i november 2022.</p>	
Andel nöjda deltagare	Socialkontoret	<p>2021: Nyckeln har 9,22 i skattad nöjdhet (baserat på en 10-gradig skala). Uppföljning av programmet Komet gav 4,9 (ungdom) och 5 (barn), på en femgradig skala. Familjecentralen har 97 % som är nöjda eller mycket nöjda i nöjdhetsenkät.</p> <p>2022: Förebyggande enheten har 97 % nöjdhet i sammanslagen brukarenkät för hela enheten med två mät månader (maj samt november). Avser Familjecentral, Nyckeln, Familjerådgivning, Fältare och Ungdomsmottagning.</p> <p>2023: Förebyggande barn har 97,6 % nöjdhet i sammanslagen brukarenkät för hela enheten med två mät månader (maj samt november). Avser Familjecentral, Nyckeln, Familjerådgivning, Fältare och Ungdomsmottagning.</p>	

Kommentar till indikatorernas utveckling

Under 2023 har verksamheterna vuxit vilket har bidragit till fler och ett bättre flöde av grupper för föräldrar i kommunen, vilket också har lett till goda resultat. Genom att samverka med skolor, civilsamhälle och andra samhällsaktörer, och med en ny familjecentral, nås även fler föräldrar vilket går att utläsa av indikatorernas resultat.

Pågående arbete

Det främsta arbetet för att arbeta mot målet är att utveckla och utöka arbetet och utbudet inom Södertälje kommuns familjecentraler. Barnkonventionen genomsyrar allt arbete som sker inom verksamheterna, framför allt de som är riktade mot barn och deras föräldrar. Familjecentralerna verkar i områden som har identifierats som socialt utsatta. Vid planering och framtagandet av insatser är stort fokus på barn som omgärdas av riskfaktorer för en negativ social utveckling.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2023:

- Genom den nya familjecentralen som öppnade 2022 har ett ökat antal insatser kunnat erbjudas under 2023. En ökad volym av insatser har också lett till att fler föräldrar fått stöd. Väntetiden från visat intresse till att grupp startar har minskat, vilket har lett till att fler genomför grupperna. Den nya familjecentralen har därtill bidragit till att fler fått information om vad socialtjänsten erbjuder.
- I flera av grupperna har frågor om jämställdhet avhandlats, exempelvis om föräldraskap i Sverige. Grupper för separerade föräldrar har även skett i pappa- respektive mammagrupper för att föräldrarna ska känna sig bekväma och komma, något som gjort att flera omgångar pappagrupper i BIFF (Barn i föräldrars fokus) kunnat genomföras. Intresset för pappagrupperna vid Hovsjö familjecentral har varit stort. Flera deltagare har beskrivit det som positivt att få träffa andra pappor då upplevelsen är att det annars är en kvinnodominerad arena.

- Ett aktivt arbete har gjorts för att informera om den nya familjecentralen, dess framväxande och det stöd som den erbjuder. Under året har det också kommunicerats om Nyckelns föräldrautbildningar och föräldraskapsstöd.
- Projektet "skolsamverkanteam" infördes hösten 2022 och har fortsatt under 2023. I projektet, som syftar till att nå ut med föräldraskapsstöd till föräldrar med barn i förskoleklass, har personal haft daglig kontakt med barn och där fångat upp deras tankar och önskemål. Detta har sedan använts vid utvecklingen av den fortsatta samverkan. Projektet gav så bra resultat att det under 2024 utökas från 2 till 11 skolor och implementeras som ordinarie arbetssätt i verksamheten, i samverkan mellan socialkontoret och utbildningskontoret. Tack vare projektet har kommunen kunnat nå ut till fler föräldrar. Detta har även stärkts av samverkan med civilsamhället då personal har genomfört föreläsningar hos bland annat trossamfund.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Det är en utmaning för verksamheterna att nå alla föräldrar och barn i kommunen, särskilt dem som har en misstro mot myndigheter och dem med allvarigast riskfaktorer. Det kan exempelvis handla om familjer där det förekommer våld och där rädslan för socialtjänsten är stor. Viktigt är därför att det finns generella utåtriktade verksamheter för att bygga förtroende, förståelse samt motivera till att ta emot stöd.

En utmaning som kommunen inte själv råder över är att personal som har haft behov av utbildning i särskilda metoder inte har kunnat få det inom rimlig tid då utbudet och tillgången på utbildning varit otillräckligt. För att kunna utveckla erbjudandet om ytterligare stöd till föräldrar krävs större möjlighet till utbildningsplatser, samt att utvecklingen av metoder går framåt.

Målområde 2: Utbildning och arbete

Det finns ett starkt samband mellan hälsa och lärande. Goda skolresultat ger bättre hälsa och en god hälsa bidrar till bättre skolresultat. Högutbildade har som grupp bättre hälsa än lågutbildade. Livsvillkor och levnadsvanor av betydelse för hälsan uppvisar samma mönster. Det finns ett starkt samband mellan låga betygsresultat i årskurs 9, ofullständiga gymnasiestudier, sjuklighet under grundskoletiden och låg utbildningsnivå som ung vuxen. Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Förutsättningen för en jämlik hälsa är att utbildningen utformas så att skolan bidrar till alla barns lärande och utveckling, oberoende av deras individuella förutsättningar, föräldrarnas bakgrund och utbildningsnivå.

Forskningen om sambanden mellan arbete, arbetslöshet och hälsa är omfattande. Exempelvis finns studier som pekar på att arbetslöshet ökar risken för hjärt- och kärlsjukdomar, psykisk ohälsa, ohälsosamma levnadsvanor och dödlighet. I regel har människor som arbetar bättre hälsa än de som saknar ett arbete, men det beror inte alltid på att arbete i sig är hälsosamt. Att arbeta förutsätter en rimligt god hälsa och de som har sämre hälsa kan inte alltid få ett arbete. Arbetsförmedlingen identifierar tre grupper som särskilt utsatta på arbetsmarknaden: personer som saknar gymnasieutbildning, utomeuropeiskt födda samt personer med funktionsnedsättningar som ger nedsatt arbetsförmåga.

Delmål, Agenda 2030:

- 4.1 Avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet
- 4.2 Lika tillgång till förskola av god kvalitet
- 4.3 Lika tillgång till yrkesutbildning och högre utbildning av god kvalitet
- 4.4 Öka antalet personer med färdigheter för ekonomisk trygghet
- 8.5 Full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla
- 8.6 Främja ungas anställning, utbildning och praktik

● Mål C – Alla barn ska ha tillgång till förskoleverksamhet med hög kvalitet på lika villkor

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostategi 2021–2024:

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Den ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn. Södertälje kommun behöver fortsätta det långsiktiga arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare. Fler förskollärare, lärare och skolledare behöver söka sig till kommunen och fler behöver stanna. Övergången mellan skola och förskola är en viktig del i barns utveckling och sociala färdigheter. Kommunen behöver säkerställa att den övergången går till på ett så smidigt sätt som möjligt. Planeringen av nya förskolor och skolor (samt utvecklingen av befintliga) måste finnas med tidigt i stadsplaneringen. Både för att säkerställa att nya förskolor och skolor placeras och utformas på ett bra sätt, nära där människor lever och bor, och för att utbyggnadstakten för bostäder, förskolor och skolor följer varandra. Både inomhus- och utomhusmiljön på förskolan påverkar barnens hälsa. Kommunen bör ta ett helhetsgrepp kring kvaliteten på förskolornas utomhusmiljö. Storleken på gårdarna behöver anpassas utifrån omgivningens miljö såsom närhet till eller avsaknad av närhet till parkmiljö och natur. För att möjliggöra det krävs en god samverkan inom hela kommunorganisationen och med de kommunala bolagen.

Samordningsansvar
Utbildningsnämnden

Medansvariga
Kommundels-
nämnderna
Kultur- och fritids-
nämnden
Stadsbyggnads-
nämnden
Telge Fastigheter
Tekniska nämnden

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Nöjd medborgarindex förskolan	Kolada	2019: I SCB:s medborgarundersökning fick förskolan i Södertälje 54 på en skala mellan 0–100. Genomsnittet i Stockholms län är 63. 2021: I SCB:s medborgarundersökning svarade 75,3 % "mycket eller ganska bra" på frågan "Hur tycker du att förskolan fungerar i din kommun?" ³ 2023: I SCB:s medborgarundersökning svarade 81,9 % "mycket eller ganska bra" på frågan "Hur tycker du att förskolan fungerar i din kommun?"	↗
Personal i förskola med förskolelärarlegitimation	Kolada	2020: 34 % 2021: 36 % 2022: 35 %	↘
Inskrivna barn per årsarbetare i den kommunala verksamheten	Kolada	2020: 5,5 barn per årsarbetare 2021: 5,5 barn per årsarbetare 2022: 5,5 barn per årsarbetare	→
Andel barn 1–5 år som är inskrivna i förskoleverksamhet och pedagogisk omsorg. Andel barn 3–5 år som är inskrivna i förskola.	Kolada	2020: I åldern 1–5 år var 84,5 % inskrivna i förskoleverksamhet och pedagogisk omsorg i kommunen. I åldersgruppen 3–5 år var 95,1 % av barnen i Södertälje inskrivna i förskola. 2021: I åldersgruppen 1–5 år var 83,5 % av barnen inskrivna i förskoleverksamhet och pedagogisk omsorg. I åldersgruppen 3–5 år var 95 % inskrivna i förskolan. 2022: Nytt resultat saknas för åldersgruppen 1–5 år. I åldersgruppen 3–5 år var 94,5 % inskrivna på förskolan.	↘
Kvaliteten på förskolornas utemiljö	Kommunens egna statistik	2021: Det finns inget resultat för indikatorn. 2022: Det finns inget resultat för indikatorn. Utifrån den särskilda satsningen på trygghet, hållbarhet och tillgänglighet har upprustning av utemiljön, förbättringar av belysning och stängsel skett på flertalet för- och grundskolor under 2022. Arbetet med att förbättra verksamhetens utemiljöer fortsätter även kommande år. 2023: Det finns inget resultat för indikatorn. Förskolornas (och skolornas) gårdar upprustas även fortsättningsvis, utifrån genomförd inventering och prioritering, med hjälp av investeringsmedel för utemiljö som finns i Mål och budget.	X

Kommentar till indikatorernas utveckling

Den senaste medborgarundersökningen visar att andelen som anser att förskolan i Södertälje kommun är välfungerande har ökat, från 75,3 % till 81,9 %. Även i förskolans egen brukarenkät, som årligen besvaras av vårdnadshavare med 4-åringar på förskolan, har nöjdheten ökat något. I övrigt är det små förändringar mellan 2022 och 2023, exempelvis personaltätheten som är densamma som under föregående år. Andelen med förskollärarlegitimation har sjunkit något men är fortfarande över genomsnittet

i länet som nu är 33 %. Andelen barn 3–5 år som är inskrivna på förskolan är något lägre än tidigare, men är fortfarande högre än genomsnittet i länet som är 94,1 %.

Pågående arbete

Det systematiska kvalitetsarbetet i förskolan syftar till att ständigt förbättra verksamhetens kvalitet och likvärdighet. Genom analyser av förskoleverksamheternas resultat kan både enhetsspecifika och övergripande insatser sättas in. Kompetensutvecklande insatser

3 SCB gjorde om medborgarundersökningen 2021 vilket bland annat innebär att svaren redovisas som andelar (%) istället för att redovisas som ett index.

genomförs inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt samt lek och samspel. Jämfört med föregående år har förskolans resultat förbättrats inom alla prioriterade kunskapsområden; språkutveckling, lek och samspel, naturvetenskap och teknik samt matematik.

Olika kultur- och fritidsaktiviteter erbjuds till förskoleverksamheterna, till exempel i form av visningar på Torekällberget och Södertälje konsthall. Effekten av de pedagogiska visningarna är att de skapar förståelse för utställningar men också för samhälleliga utmaningar då konsten ofta skapas kring aktuella teman såsom miljö, ekologi och geografi.

För att säkerställa kvaliteten på förskolornas utemiljöer sker löpande arbete med planering, drift och underhåll. Därtill bevakas riktlinjer kring friyta i bygglov och detaljplaner samt lokalisering och förutsättningar för tilltänkta platser. Genom kommunens odlingsstrategi utvecklas även möjligheterna till odling på förskolorna.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2023:

- Enligt en ny lag som trädde i kraft 2023 ska kommuner tydligt informera familjer med barn i 3–5-årsåldern, som inte går på förskola, om vad allmän förskola är och varför förskola är bra för barnen. Därtill ska plats erbjudas till vissa familjer även om de har inte ansökt om det. Med anledning av den nya lagen har

kommunen skickat ut informationsbrev till vårdnadshavare för ca 200 barn samt skickat ut erbjudanden om ett 50-tal förskoleplatser.

- Ett närvarofrämjande arbete har påbörjats med målet att barnens närvaro på förskolan ska bli högre och mer kontinuerlig.
- Ett nätverk med representanter från kommunens olika förskoleområden har startats med syfte att stötta verksamheterna i arbetet mot kränkningar och diskriminering, samt främja arbetet med att utveckla barnrättsperspektivet och förskolans demokratiuppdrag.
- Olika trygghetsskapande insatser har genomförts för att minska otrygghet och skadegörelser vid förskolor. Bland annat har ljussättning på skolgårdar förbättrats och kameror har satts upp vid de förskolor som varit utsatt för skadegörelse. De monterade kamerorna har resulterat i färre antal skadegörelser.

Utmaningar och utvecklingsbehov

För att målet ska kunna uppnås framöver behövs ett fortsatt tydligt och avgränsat systematiskt kvalitetsarbete, där förskoleverksamhetens kvalitet och likvärdighet fortsätter utvecklas. De senaste årens framgångsrika arbete med rekrytering av förskollärare liksom kompetensutvecklingen av befintliga medarbetare bör fortsätta för att förbättra möjligheten och förutsättningarna för att fortsätta öka kvaliteten i undervisningen.

Trots att pandemin har klingat av märks fortfarande en hög frånvaro bland barnen vilket försvårar barnens möjligheter att fullt ut tillgodogöra sig undervisningen. Därför måste goda relationer med barn och vårdnadshavare fortsätta utvecklas och värnas. Det bör också säkerställas att det finns möjlighet och forum för kommunikation med vårdnadshavare kring vikten av barnens närvaro på förskolan.

Sedan ett antal år tillbaka finns förskolans journaler – ett verktyg för att utvärdera förskolans kvalitet och måluppfyllelse – uppdelade på pojkar respektive flickor. Därigenom kan måluppfyllelse tas fram och utvärderas ur ett jämställdhetsperspektiv. Uppföljningar visar att förskolans verksamhet generellt sett har svårare att nå pojkar. Fortsatta åtgärder behövs därför för att minska skillnaderna mellan könen och för att verksamhetens måluppfyllelse ska bli mer jämställd. Ett utvecklingsarbete kring detta pågår utifrån arbetet på ledningsnivå med "En förskola för alla" där särskilt fokus lig-

ger på verksamhetens arbete med pojkarna inom förskolan.

En annan utmaning är att tillgodose behov bland barn som behöver särskilt stöd och har särskilda rättigheter. Det kräver ofta stor kompetens och stora resurser för att organisera och leverera likvärdig verksamhet, då det kan krävas olika typer av avvägningar och prioriteringar.

När det kommer till förskolornas fysiska miljöer uppmärksammas det faktum att diskussion om friyta tenderar att komma in sent i planeringsprocessen, vilket leder till svårigheter att tillgodose tillräcklig friyta. Ett tidigt samarbete mellan olika kontor och nämnder är centralt för att tillräckliga utredningar utförs i ett tidigt skede.

Mycket tid behöver läggas på skräpplockning, vilket inkräktar på den övergripande skötselnivån av förskolornas miljöer. För att målet ska kunna uppnås framöver lyfts därför behovet av minskad nedskräpning och ökat underhåll.

● Mål D – Den hälsofrämjande och trygga skolgången ska öka

Förslag på inriktning enligt Folkhälsost strategi 2021–2024:

Kommunen bör stärka arbetet med elevhälsan för att tidigt upptäcka barn med risk för negativ utveckling. Genom att stärka barns och ungas skolresultat, uppmärksamma skolfrånvaro och elever som behöver särskilt stöd, ges barnen bättre framtida möjligheter på arbetsmarknaden och förutsättningar för en god hälsa. Fritidsgårdarnas verksamhet som är baserad på icke formellt lärande, goda gemenskaper samt är en arena för miljöer som inspirerar till lustfyllt lärande kompletterar det formella och informella lärandet och kan därmed bidra till en mer hälsofrämjande skolgång. Liksom i förskolan är grundskolans utemiljö av stor vikt för barn och ungas hälsa och prestation i skolan. Kommunen bör, precis som för förskolorna, ta ett helhetsgrepp kring kvaliteten på skolornas utomhusmiljö där storleken på gårdarna behöver anpassas utifrån omgivningens miljö såsom närhet till eller avsaknad av närhet till parkmiljö och natur. För att möjliggöra det krävs en god samverkan inom hela kommunorganisationen och med de kommunala bolagen.

Samordningsansvar
Utbildningsnämnden

Medansvariga
Kommundelsnämnderna
Kultur- och fritidsnämnden
Socialnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Telge Fastigheter
Tekniska nämnden

Berörda av målet
Miljönämnden
Omsorgsnämnden

MÅTT PÅ TRENDEN

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andelen elever i åk 5 och 9 som känner sig trygga i skolan	Kolada Skolinspektionen	2020 ⁴ : Åk 5: 83,6 % positiva svar Åk 9: 75,1 % positiva svar 2022 ⁵ : Åk 5: 76,0 % positiva svar Åk 8: 76,9 % positiva svar 2023: Nytt resultat saknas	X
Elevers upplevda lärande och trygghet i åk 2, 5 och 8	Elevenkäten	2021: 79 % av eleverna i åk 2, 86 % av eleverna i åk 5 och 89 % av eleverna i åk 8 uppger att de är trygga i skolan. 2022: 88,9 % av eleverna i åk 2, 88,6 % av eleverna i åk 5 och 89,5 % av eleverna i åk 8 uppger att de är trygga i skolan. 2023: 90,1 % av eleverna i åk 2, 89,6 % av eleverna i åk 5 och 88 % av eleverna i åk 8 uppger att de är trygga i skolan.	ÅK 2 ÅK 5 ÅK 8
Frånvarostatistik	Skolans egna statistik	2021: Höstterminen 2021 varierade den totala frånvaron på skolnivå mellan 10–18 %. Den giltiga frånvaron låg mellan 9–16 % och den ogiltiga frånvaron låg mellan 0–3 %. 2022: Höstterminen 2022 varierade den totala frånvaron på skolnivå mellan 7–14 %. Den giltiga frånvaron låg mellan 7–12 % och den ogiltiga frånvaron låg mellan 0–3 %. 2023: Höstterminen 2023 varierade den totala frånvaron på skolnivå mellan 7–15 % Den giltiga frånvaron låg mellan 7–13 % och den ogiltiga frånvaron låg mellan 0–3 %.	Total Giltig Ogiltig
Upplevd trygghet och mående åk 4, 7 samt åk 1 på gymnasiet ⁶	Elevhälsans elevenkät	2021: Åk 4: 92 % känner sig alltid/ofta trygg på skolan och 89 % mår mycket bra/bra. Åk 7: 96 % känner sig alltid/ofta trygg på skolan och 83 % mår mycket bra/bra. Åk 1 gy: 94 % känner sig alltid/ofta trygg på skolan och 76 % mår mycket bra/bra. 2022: Åk 4: 93 % känner sig alltid/ofta trygg i skolan och 90 % mår mycket bra/bra. Åk 7: 93 % känner sig alltid/ofta trygg i skolan och 79 % mår mycket bra/bra. Åk 1 i gy: 97 % känner sig alltid/ofta trygg på skolan och 85 % mår mycket bra/bra. 2023: Åk 4: 95 % känner sig alltid/ofta trygg i skolan och 88,5 % mår mycket bra/bra. Åk 7: 98 % känner sig alltid/ofta trygg i skolan och 80 % mår mycket bra/bra. Åk 1 i gy: 96 % känner sig alltid/ofta trygg på skolan och 76 % mår mycket bra/bra.	ÅK 4-6 ÅK 7-9 ÅK 1 gy
Andel barn och unga som går/cyklar till skolan	Kommunens egna statistik	2021: Finns inget resultat för indikatorn. 2022: Finns inget resultat för indikatorn. 2023: Finns inget resultat för indikatorn.	X

4 Resultatet för år 2020 avser enbart elever i kommunala skolor. Eleverna har fått ta ställning till påståendet "Jag känner mig trygg i skolan".
5 Skolinspektionen gjorde vissa förändringar i skolenkäten 2022 som gör att resultatet inte är jämförbart med 2020. Respondentgruppen har bytts ut från åk 9 till åk 8 och påståendena har bytts ut till öppna frågor. Eleverna har fått svara på frågan "Känner du dig trygg i skolan?".
6 I tidigare uppföljningar har det felaktigt presenterats som att enkäten genomförs i åk 4-6, åk 7-9 och åk 1-3 på gymnasiet. Enkäten genomförs i åk 4, åk 7 och åk 1 på gymnasiet. Indikatorn har därför korrigerats i denna rapport.

Kommentar till indikatorernas utveckling

Skolinspektionens elevenkät genomförs vartannat år, varför ett resultat för 2023 inte finns med. Södertälje kommuns elevenkät genomförs årligen och har hög svarsfrekvens. 89 % av eleverna i årskurs F-9 2023 har svarat, vilket ger ett pålitligt svar som kan användas i vidare utvecklingsarbete. Enkäten visar på en hög andel som känner sig trygga i skolan jämfört med 2022. I årskurs 2 och 5 är det en högre andel elever som känner sig trygga i skolan jämfört med 2022. I årskurs 8 har det minskat med 3 procentandelar jämfört med 2022. Resultaten för tryggheten är fortsatt hög i förhållande till riket.

Pågående arbete

Skolorna arbetar trygghetskapande, utifrån en djupare analys som påvisat vad skolorna kommunövergripande behöver arbeta vidare med men också som enskild enhet. Det kan röra sig om planerade rastaktiviteter eller metoder för konflikthantering. Via Resurscentrum kan grundskolor även få stöd i arbetet kring elever med hög frånvaro. Ett integrerat elevhälsoarbete ger goda resultat vad gäller att ge bra förutsättningar för dessa elever att komma tillbaka till skolan.

En trygg och hälsosam skolgång främjas också genom satsningar på trygga skolvägar med syfte att få fler barn att gå eller cykla till skolan. Barnperspektivet är en viktig utgångspunkt vid

val av åtgärder, särskilt kopplat till trafiksäkerhet och tillgänglighet. Som ett sätt att involvera barn och unga används exempelvis kartverktyg där de kan peka ut platser där de känner sig osäkra eller rädda.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på insatser som har genomförts under 2023:

- Medarbetare har erbjudits regelbunden utbildning i "Bråka smartare", en metod för konflikthantering. Aktivt arbete med bemötande har skett, utifrån elevers tidigare svar i skolinspektionenkäten som berör lärares bemötande. Fokus på bemötandet och tryggheten har gett goda resultat. Jämfört med 2021 och 2022 är det en större andel elever som uppger sig vara tryggare i skolan.
- Även rastaktiviteter har setts över för att hela skoldagen ska vara trygg. Styrda och planerade aktiviteter i fritidshemmen har stärkt upplevelsen av trygghet bland elever.
- Med anledning av de våldsamma händelser som skett i Södertälje kommun, där flera unga personer varit inblandade i uppmärksammade skjutningar, fattades det under 2023 beslut om att inleda ett arbete utifrån modellen "Rätt kurva". Utbildningskontoret, kultur- och fritidskontoret och socialtjänsten samverkar med lokalpolis i projektet som syftar till att i ett

tidigt skede ge omfattande stöd till barn och unga som befinner sig i riskzonen för att förhindra att de dras in i kriminella nätverk. Under hösten har en handfull familjer tackat ja till att delta i programmet och ta del av insatser.

- Under 2023 har grundskolan startat en arbetsgrupp för att fortsätta med familjestödsprogrammet En frisk skolstart som ett arbetsätt framgent.
- Nya gång- och cykelvägar har byggts och underhåll har genomförts på befintliga vägar. Det har även gjorts trafiksäkerhetsåtgärder i anslutning till skolor i form av övergångsställen och ny belysning. Elever har också fått information om trafiksäkerhet och nyttorna med att gå och cykla till och från skolan.
- Trygghetsskapande insatser har genomförts på ett flertal skolor. Detta innefattar förbättrad ljussättning av skolgårdar och ökad rondering av vaktbolag under skollov. Det har även satts upp kameror på de skolor som tidigare varit utsatta, vilket har resulterat i minskade skadegörelser.
- I Hölö-Mörkö samverkar skola, socialtjänst och fritidsverksamhet för att öka tryggheten bland

ungdomar. Inom ramen för satsningen har trygghetskameror monterats på Hölöskolan.

Utmaningar och utvecklingsbehov

De insatser som har påbörjats för att främja en hälsofrämjande och trygg skolgång kräver fortsatt arbete och utveckling. Rekrytering av rätt kompetenser för att uppnå ännu högre kvalitet i arbetet behövs för att målet ska kunna uppnås framöver. Djupare analyser av elevenkäter och vidareutveckling av metoder för uppföljning är också av vikt, till exempel genom fördjupade elevintervjuer. En utmaning att beakta är att skolan arbetar läsårsvis medan resterande verksamhet arbetar årsvis. Det är därför av vikt med ett väl integrerat arbetsätt för att inte bygga in stuprör och planer som ligger vid sidan av.

Arbetet med att utforma trafiksäkra miljöer försvåras av mycket bil- och busstrafik i anslutning till många skolor. Många elever bor långt från skolan vilket även det medför ett stort bilresande. För att målet om en hälsofrämjande och trygg skolgång ska kunna uppnås fortsättningsvis behöver gående och cyklister tydligt prioriteras.

● Mål E – Sysselsättningen bland kommunens invånare ska öka

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostategi 2021–2024:

Kommunernas verksamhet är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad, genom bland annat utbildning, aktivitetsansvaret för ungdomar och samverkan med Arbetsförmedlingen om integrationen av nyanlända invandrare. Det är av vikt med en samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna kring den kommunala vuxenutbildningen för att motivera och vägleda personer med kort utbildning att vidareutbilda sig. Kommunen kan även inleda samarbeten med det lokala näringslivet, och i rollen som arbetsgivare har kommuner och regioner en viktig roll i rekryteringen av medarbetare. Andra viktiga aktörer är idéburen sektor och sociala företag, som arbetar för att integrera människor på arbetsmarknaden. För att det ska vara möjligt att arbeta och delta i olika former av insatser behövs satsningar på hälsa och psykosocialt stöd för nyanlända kvinnor och män. Koppling mellan hedersförtryck och etablering behöver uppmärksammas och kunskapen bland yrkesverksamma i kommunerna behöver öka. Att nyanlända utrikesfödda kvinnor kommer i sysselsättning är viktigt för att den enskilda individen ska bli ekonomiskt självständig och få makt över sitt eget liv. Personer med funktionsnedsättning är en annan utsatt grupp som många gånger hamnar utanför arbetsmarknaden. Kommunens arbetsplatser bör i större utsträckning anpassas utifrån individers enskilda behov.

Samordningsansvar
Socialnämnden
Kommunstyrelsen

Medansvariga
Utbildningsnämnden
Telge Tillväxt

Berörda av målet
Omsorgsnämnden
Kommundels-
nämnderna

MÅTT PÅ TRENDEN ↗

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andel invånare 17–24 år som varken studerar eller arbetar	SCB	2020: 8,7 % (K 8,2 %, M 9,2 %) 2021: 7,8 % (K 7,2 %, M 8,4 %)	↗
Långtidsarbetslöshet bland kvinnor och män 25–64 år ⁷	Kolada	2021: 8,3 % (K 9,3 %, M 7,3 %) 2022: 7,1 % (K 8,4 %, M 5,9 %) 2023: 6,1 % (K 7,4 %, M 4,9 %)	↗
Andel kvinnor och män som lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar) ⁸	Kolada	2020: 48 % (K 41 %, M 58 %) 2021: 52 % (K 45 %, M 62 %) 2022: 65 % (K 52 %, M 76 %)	↗

Kommentar till indikatorernas utveckling

Inom samtliga indikatorer har utvecklingen varit positiv jämfört med föregående resultat. Jämfört med 2022 har långtidsarbetslösheten i Södertälje sjunkit något. Detta gäller för både kvinnor och män. Kvinnor är dock fortsatt långtidsarbetslösa i högre grad än män; 7,4 % av kvinnorna i Södertälje kommun är långtidsarbetslösa jämfört med 4,9 % av männen. Det bör även beaktas att långtidsarbetslösheten i Södertälje är högre än

7 Till och med 2022 avsåg nyckeltalet åldersgruppen 25–64 år. Indikatorn avser därefter andel invånare 25–65 år som varit öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd i minst sex månader.
8 Etableringsuppdraget omfattar nyanlända flyktingar i arbetsför ålder samt nyanlända i åldern 18–19 år utan föräldrar i Sverige.

snittet i länet som ligger på 2,9 %. Vad gäller andelen invånare i åldern 17–24 år som varken studerar eller arbetar har det skett en viss förbättring mellan 2020 och 2021. Det har också skett en positiv utveckling när det kommer till andelen män och kvinnor som efter 90 dagar har lämnat etableringsuppdraget. Med en total andel på 65 % ligger Södertälje kommun bättre till än länssnittet på 44 %. Resultatet har förbättrats för både kvinnor och män, däremot är förbättringen något större för männen.

Pågående arbete

Utifrån det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) arbetar Södertälje kommun med målgruppen 16–20 år som inte studerar eller inte har slutfört sin gymnasieutbildning. Ungdomarna kontaktas och erbjuds stöd för att hitta en sysselsättning, med målsättningen att de ska återuppta och slutföra sina studier. Kommunen verkar även för att skapa förutsättningar för att starta

och driva företag så att dessa kan växa och fler nya jobb skapas. Inom Telgekoncernen sker ett aktivt arbete för att främja ökad sysselsättning genom anställning av invånare mellan 18–29 år samt utrikes födda kvinnor i alla åldrar, som varken studerar eller arbetar. Kommunen ger också stöd till arbetssökande som uppbär försörjningsstöd för att komma till egen försörjning och samverkar tätt med Arbetsförmedlingen och flera av kommunens stora arbetsgivare för att fler ska komma ut i arbete.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på insatser som har genomförts under 2023:

- Under 2022 påbörjades ett projekt för sjuk-skrivna som år 2023 utökades så att fler personer omfattades. Fokus för projektet har varit att få mer erfarenhet om tillvägagångssätt för att stötta till egen försörjning och vilken samverkan som kan behövas med Regionen.

- En särskild satsning har genomförts i samarbete med Arbetsförmedlingen, folkhögskola och Scania med målgruppen utrikes födda kvinnor. De har genomgått utbildning i grundläggande arbetslivskunskap, 12 veckors språkkurs i yrkes-svenska följt av 12 veckors praktik på Scania. Satsningen har lett till att fler kvinnor har fått arbete eller gått vidare till studier under året.
- Genom förstärkt samverkan med näringslivet skapas bättre förutsättningar för deltagare inom enheten för arbetsrehabilitering och ALIS att komma in på arbetsmarknaden. Under 2023 påbörjades projektet LUMENA med syfte att stödja medborgare att komma ut i arbete och studier.
- Sedan början av året finns en arbetsförmedlare på heltid på socialkontoret. Arbetsförmedlaren arbetar med socialsekreterare och arbetskonsulenter för att ge personer ett kvalitativt och anpassat samordnat stöd. Förändringen har inneburit ökad samverkan i individärenden samt ökad kännedom om vilket stöd respektive verksamhet kan bidra med. Samverkan har även möjliggjort för personer att studera parallellt med lönearbete.
- Verksamheten inom KAA har under året hjälpt ungdomar få jobb genom att stötta dem i att skriva CV och söka jobb. Ungdomar som har genomgått programmet har kunnat ta sina första betyg någonsin.
- En satsning på lektioner i vårdsvenska har bidragit till att fler blivit anställda inom omsorgskontoret efter den tidsbegränsade anställningen på Telge Tillväxt.
- Telge Tillväxt ska enligt bolagets ägardirektiv anställa minst 150 personer årligen inom målgruppen 18–29 år samt utrikes födda kvinnor i alla åldrar, som varken studerar eller arbetar. Under 2023 anställdes totalt 151 personer. En uppföljning visar att 70 % av de unga vuxna och 58 % av de utrikes födda kvinnorna har gått ut i arbete eller studier.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Konjunkturläget har inneburit en utmaning för arbetet med att öka sysselsättningen bland invånarna. Ännu är det oklart hur den höga inflationen kommer påverka arbetsmarknaden.

För att fortsätta den goda utvecklingen behöver arbetsmarknaden vara stark.

Många av ungdomarna inom KAA har en problematisk skolfrånvaro som beror på olika omständigheter, många gånger är det kopplat till psykisk ohälsa. Eleverna kan exempelvis lida av social fobi som gör att de har svårt att ta sig till en sysselsättning. Därtill är utbudet av utbildningar för elever med autism eller andra större svårigheter begränsat och är ofta förlagt på större skolenheter med annan följdproblematik. En ytterligare utmaning är en låg svarsfrekvens bland de ungdomar som kommunen försöker nå, i synnerhet bland de som har tagit studenten. Med högre svarsfrekvens hade fler unga kunnat få vägledning och därigenom fått stöd till utbildning eller jobb.

Det behövs fler riktade satsningar för att nå ut med företagsstöd till utrikes födda företagare, med målet att de ska kunna växa och därmed skapa nya arbetstillfällen. Fler samarbeten inom branscher som passar målgruppen utrikes födda kvinnor behövs också för att höja andelen som går vidare till reguljärt arbete eller studier efter avslutad anställning på Telge Tillväxt. Det behövs även tillskott av fler nya kunder som kan tänka sig att hyra in personal.

Eftersom många av de arbetsuppgifter som utförs på Telge Tillväxt i huvudsak är fysiskt krävande är det i dagsläget svårt att anställa personer med vissa fysiska funktionsnedsättningar. Genom att anpassa arbetsplatsen kan många individer med psykiska funktionsnedsättningar, psykosociala svårigheter och NPF-diagnoser ändå tas emot, vilket visat sig vara ett lyckosamt sätt att introducera även personer med NPF-diagnoser eller psykosociala bekymmer ut i arbetslivet.

Målområde 3: Delaktighet, inflytande och tillit

Käna tillit till andra och att ha inflytande och delaktighet i samhället, i civilsamhället i olika sociala sammanhang är centrala resurser för att uppnå en god och jämlik hälsa. Brist på inflytande och möjligheter att påverka den egna livssituationen har ett starkt samband med ohälsa. Människans behov av delaktighet i samhället är grundläggande för välbefinnande och livskvalitet och därmed även för hälsa. Det finns många som inte känner sig delaktiga, upplever att de har låg social tillit och lågt inflytande, känner ett avstånd till de demokratiska institutionerna och röstar i lägre grad. Det gäller framförallt personer som befinner sig i en social utsatthet, har en funktionsnedsättning, lider av ohälsa eller bor i områden med socioekonomiska utmaningar. Människors möjligheter till inflytande och delaktighet inskränks också av diskriminering, våld och hot och andra former av kränkningar av individer och grupper.

Delmål, Agenda 2030:

- 5.1 Utrota diskriminering av kvinnor och flickor
- 10.2 Främja social, ekonomisk och politisk inkludering

● Mål F – Invånarnas inflytande, delaktighet och tillit ska öka i kommunen

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostategi 2021–2024:

Alla kommunens nämnder och bolag berörs av arbetet med att stärka medborgarnas möjligheter till inflytande, delaktighet och tillit. Kommunen behöver utveckla arbetssätt och metoder för att informera om valsystemet och om demokratins funktion. Alla medborgare som är röstberättigade ska förstå och känna förtroende för valproceduren. Alla kommuninvånare måste ha möjlighet att utveckla ett samhällsengagemang och känna delaktighet i kommunens utveckling. Detta oavsett socioekonomisk bakgrund, kön, könsidentitet och/eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder, nationell minoritet eller geografisk hemvist. Det kommande arbetet med demokratiutveckling behöver ta hänsyn till dessa aspekter.

Samordningsansvar
Kommunstyrelsen

Medansvariga
Kultur- och fritidsnämnden
Utbildningsnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden

Berörda av målet
Kommundelsnämnderna
Miljönämnden
Omsorgsnämnden
Socialnämnden
Äldreomsorgsnämnden
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö
Telge Fastigheter

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Valdeltagande bland invånare i senaste kommunalvalet, regionvalet, riksdagsvalet, Europaparlamentsvalet ⁹	SCB och Kolada	<p>Kommunvalet 2018: Totalt 69,9 % (K 72 %, M 68 %) 2022: Totalt 63,4 % 2023: Nytt resultat saknas</p> <p>Regionvalet 2018: Totalt 69,4 % (K 72 %, M 67 %) 2022: Totalt 62,8 % 2023: Nytt resultat saknas</p> <p>Riksdagsvalet 2018: 77,5 % 2022: Totalt 70,6 % 2023: Nytt resultat saknas</p> <p>Europaparlamentsvalet 2019: Totalt 41 % 2023: Nytt resultat saknas</p>	X
Andel invånare som uppger att de känner tillit till samhällsinstitutioner	Folkhälso-kollen	2018: Totalt 29,54 % (K 28,45 %, M 30,52 %) 2021: Totalt 34,74 % (K 37,15 %, M 32,72 %)	X
Andel kvinnor och män 16–84 år med avsaknad av tillit till andra	Kolada	2021: Totalt 28 % (K 29 %, M 27 %) 2022: Totalt 40 % (K 38 %, M 41 %)	X
Antal deltagartillfällen i idrottsföreningar bland flickor och pojkar 13–20 år	Kolada	2020: 21 tillfällen/invånare (F 13 tillfällen, P 29 tillfällen) 2021: 21 tillfällen/invånare (F 14 tillfällen, P 27 tillfällen) 2022: 20 tillfällen/invånare (F 14 tillfällen, P 26 tillfällen)	↓
Medborgarnas upplevelse av möjligheterna som kommunens invånare har att delta aktivt i arbetet med utveckling av kommunen (t.ex. medborgardialoger, samråd).	SCB	2021: Mycket eller ganska dåligt 65 % (K 62 %, M 68 %) Mycket eller ganska bra 35 % (K 38 %, M 32 %) 2023: Mycket eller ganska dåligt 55 % (K 51 %, M 60 %) Mycket eller ganska bra 45 % (K 49 %, M 40 %)	↑

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Elevers upplevda delaktighet i åk 2, 5 och 8 ¹⁰	Elev-enkäten	<p>2021 (eleverna fick ta ställning till påståendet "Jag får vara med och bestämma över mitt skolarbete"):</p> <p>Åk 2: 52 % svarade ja</p> <p>Åk 5: 20 % svarade stämmer helt och hållet, 40 % svarade stämmer ganska bra</p> <p>Åk 8: 11 % svarade stämmer helt och hållet, 37 % svarade stämmer ganska bra</p> <p>2022 (eleverna fick ta ställning till påståendet "I undervisningen får vi elever vara delaktiga t.ex. ha synpunkter på vilket sätt vi ska arbeta eller genom utvärderingar"):</p> <p>Åk 2: 55,5 % svarade stämmer helt och hållet, 24,3 % svarade stämmer ganska bra</p> <p>Åk 5: 35,6 % svarade stämmer helt och hållet, 48 % svarade stämmer ganska bra</p> <p>Åk 8: 20,3 % svarade stämmer helt och hållet, 47,7 % svarade stämmer ganska bra</p> <p>2023 (eleverna fick ta ställning till påståendet "I undervisningen får vi elever vara delaktiga, till exempel ha synpunkter på vilket sätt vi ska arbeta eller genom utvärderingar"):</p> <p>Åk 2: 57,5 % svarade stämmer helt och hållet, 28,2 % svarade stämmer ganska bra</p> <p>Åk 5: 34 % svarade stämmer helt och hållet, 50,4 % svarade stämmer ganska bra</p> <p>Åk 8: 18,3 % svarade stämmer helt och hållet, 54 % svarade stämmer ganska bra</p>	<p>Åk 2 </p> <p>Åk 5 </p> <p>Åk 8 </p>

Kommentar till indikatorernas utveckling

Eftersom det inte har genomförts något nytt val i Sverige sedan de senaste valen till riksdag, region- och kommunfullmäktige 2022 saknas nytt resultat för valdeltagandet. Däremot har det tillkommit könsuppdelad statistik och statistik fördelat på ålder och härkomst som kan ge en mer fördjupad insikt i demografiska skillnader. Bland annat kan det konstateras att valdeltagandet minskade med 7 procentenheter bland både kvinnor och män vad gäller samtliga val 2022 jämfört med 2018. Det minskade även i alla ålderskategorier. Den största förändringen går att se i ålderskategorin 30–49 år; i riksdagsvalet minskade valdeltagandet med 10 procentenheter och i region- och kommunfullmäktigevalen med 9 procentenheter. Detta kan jämföras med minskningen nationellt i samma ålderskategori som låg på 4 procentenheter i riksdagsvalet, och 5 procentenheter i regionvalet och kommunalvalet.

Vad gäller inrikes respektive utrikes födda är det stora skillnader mellan grupperna. I valet 2022 låg andelen valdeltagande i regionvalet bland kommunens inrikes födda män på 80 %. För utrikes födda män låg valdeltagandet på 41 %. Valdeltagandet låg på 83 % bland inrikes födda kvinnor och 46 % bland utrikes födda kvinnor. I kommunalvalet låg valdeltagandet på 80 % bland inrikes födda män och 42 % bland utrikesfödda män. Bland inrikes födda kvinnor låg valdeltagandet på 83 % och bland utrikes födda kvinnor på 47 %. I riksdagsvalet var skillnaden mindre men ändå av betydelse; 82 % av de inrikes födda männen röstade i valet jämfört med 54 % av de utrikesfödda männen. Av inrikes födda kvinnor röstade 84 % i riksdagsvalet och bland utrikes födda kvinnor röstade 56 %.

Elevenkäten visar att majoriteten av eleverna i åk 2, 5 och 8 upplever att de får vara delaktiga i undervisningen. I åk 2 noteras en positiv utveckling jämfört med resultaten 2022, både bland

¹⁰ Ej jämförbart resultat mellan 2021 och 2022 eftersom frågan som ställs till eleverna har ändrats. De två svaren har sammanvägts för respektive årskurs.

de som instämmer helt och de som anser att det stämmer ganska bra. I åk 5 är det en viss minskning bland de som instämmer helt, från 35,6 % till 34 %, och en viss ökning bland de som anser att det stämmer ganska bra, från 48 % till 50,4 %. I åk 8 är det också en minskning bland de som instämmer helt, från 20,3 % till 18,3 %. Bland de som anser att det stämmer ganska bra noteras en ökning, från 47,7 % till 54 %.

Medborgarnas upplevelse av att kommunen möjliggör för deltagande i utvecklingen av kommunen har ökat från 2021 års resultat. 44,8 % tycker att möjligheterna att delta är mycket eller ganska bra vilket är en ökning med 9,8 procentenheter. Ökningen gäller både för kvinnor och män men är något högre för kvinnor.

Pågående arbete

Mycket av det dagliga arbete som löpande bedrivs i kommunen bidrar till målet om inflytande och delaktighet. Skolorna undervisar i demokrati och deltagande. Resultat från olika indikatorer inom grundskolan analyseras även utifrån flickor och pojkar för att skapa bättre förutsättningar för en likvärdig utbildning. Representanter för elevråden både i grundskolan och gymnasiet träffar årligen förtroendevalda i utbildningsnämnden respektive kommundelsnämnderna för dialog. Tanken är att avståndet mellan politikerns och elevers verklighet ska minska och att diskussion om detta ska främjas i elevrådet. Ett utvecklingsarbete med elevrådet visar också att elever känner sig mer hörda och att deras tankar och förslag tas tillvara.

Samarbete pågår med Idrott utan gränser för att introducera grundskoleelever till olika fritidsaktiviteter, inom vilket socioekonomiskt utsatta områden prioriteras och arbete pågår för att minska skillnaderna mellan pojkar och flickor som deltar vid idrottsstillfällen. Därtill arbetar fritidsgårdarna systematiskt med jämställdhet för att erbjuda välkomnande mötesplatser för tjejer.

Andra exempel på löpande insatser är samråd med medborgare som tillhör den sverigefinska minoriteten, dialog med företag och föreningar och insamling av synpunkter från grannsamverkan mot brott. Arbete pågår även för att säkerställa transparens kring kommunens

hantering av skattemedel så att invånare på ett tydligt sätt kan ta del av hur skattemedel fördelas och används. Dessutom delar kommunen årligen ut jämställdhetspriset för att uppmärksamma frågor om jämställdhet och kvinnors sämre livsvillkor jämfört med mäns livsvillkor.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2023:

- En enkätundersökning med frågor till huvudmän och ställföreträdare om hur det fungerar att ha god man genomfördes.
- Kompetensförstärkande insatser genomfördes internt inom kommunen för att öka förståelsen för företagets förutsättningar och bidrag till samhällsutvecklingen samt kommunens och den enskildes roll i att skapa förutsättningar för företagen att göra rätt och lyckas. Med ökad förståelse bör tilliten till kommunen öka.
- Ett gårdsråd startades av fritidsgården i Hölö där besökande ungdomar involveras i deras egen fritid genom att komma med förslag på vad som kan göras på fritidsgården och i närmiljön.
- Pilotprojektet "Framtidsspanare" startades av Telge Bostäder i syfte att ge barn och ungdomar i grundskoleåldern möjlighet att vara med och påverka i och kring sina bostadsområden.
- Bygget av en ny fritidsgård i Ronna, som syftar till att sammanföra ungdomar från Ronna, Geneta och Lina, påbörjades. Invigning planeras i augusti 2024.
- Europa Direkt Södertälje anordnade Europadagen på Hagabergs folkhögskola med syfte att informera om demokrati på EU-nivå. Europa Direkt Södertälje har också utfört aktiviteter riktade mot allmänheten för att sprida information om EU-valet 2024.
- Europa Direkt Södertälje anordnade i samarbete med Finskt förvaltningsområde Södertälje ett seminarium med tema nationella minoriteter som riktade sig mot allmänheten och anställda vid kommunen.

- Flickors deltagande i Ung fritids verksamheter har under 2023 ökat jämfört med föregående år tack vare insatser riktade till flickor. Även andelen ungdomsproducerad verksamhet har förbättrats.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Utöver de exempel som nämns ovan och som har möjliggjort delaktighet och inflytande i kommunen fanns det även omständigheter som utmanade arbetet inom området eller som kan förbättras. Inom området trygghet och säkerhet behöver det genomföras fler dialoger eller enkäter med medborgarna för att ta del av deras synpunkter. Även om kompetensförstärkande insatser har genomförts inom kommunen för att öka förståelsen för företagen behöver insatserna nå fler medarbetare för att bättre kunna uppfylla målet.

Inom Ung fritid sker fortsatt implementering av ELD-samtal med producerande ungdomar i den löpande verksamheten. ELD, Experience Learning Description, är en samtalsmetod som används för att erkänna kompetens och synlig-

göra lärande. Med anledning av personalbrist har arbetet med ELD-samtal dock inte kunnat ske i önskad omfattning.

Ett annat område med utvecklingspotential är framtagandet av fritidsverksamhet som riktar sig mot den icke-binära målgruppen. Besöksantalet för icke-binära ungdomar är fortsatt mycket lågt. En anledning till detta kan vara normer och attityder bland ungdomar som bidrar till att de inte besöker verksamheterna eller uppger att de inte tillhör målgruppen.

Det behövs även ett fortsatt utvecklingsarbete av elevrådet och uppstärkning av elevers inflytande samt fortsatta dialoger mellan elever och politiker för att fortsätta arbeta mot målet framöver. Det finns också ett behov av att medarbetare får diskutera i nätverk och vidareutveckla sin kompetens inom ramen för elevers delaktighet i skolan. Varje elev ska kunna utvecklas så långt som möjligt och för detta är det också viktigt att ta hänsyn till elevernas perspektiv men samtidigt kunna ha ett tydligt fokus på kunskapsinnehållet, vilket kan vara en utmaning för lärarna.

Uppföljning av Handlingsplan för demokratiutveckling

Södertälje kommuns handlingsplan för demokratiutveckling antogs 2021 och innehåller konkreta aktiviteter i syfte att vägleda arbetet för att öka invånarnas inflytande, delaktighet, tillit och valdeltagande.

Ett av fokusområdena i handlingsplanen för demokratiutveckling handlar om att invånarnas inflytande, delaktighet och tillit ska öka i kommunen. Nedan följer några konkreta exempel på hur Södertälje kommun har arbetat mot målet under 2023:

- Ett förslag till hur kommunens arbete med medborgardialog skulle kunna utvecklas lades fram och antogs av kommunstyrelsen i november 2023. Rekommendationerna i förslaget tar sikte på att kommunen ska arbeta aktivt med medborgardialoger, att de ska vara av hög kvalitet och att arbetet med medborgardialog ska bidra till att stärka medborgarnas förtroende för kommunen.
- Planering och förberedelser inleddes inför medborgardagen våren 2024. Kommunen deltog även i Södertäljefestivalen där medborgarna bland annat bjöds in till dialog kring utvecklingsfrågor.
- Ett förslag till arbetsplan för att öka nationella minoriteters delaktighet och inflytande har sedan tidigare tagits fram. Under 2023 har arbete påbörjats med enskilda delar i planen.
- Grundkurskaper i klarspråk har förmedlats till nya webbredaktörer.
- Löpande arbete med att förbättra tillgängligheten på kommunens webbplatser har gjorts. Det handlar både om tekniska uppdateringar i kod, med syfte att hjälpmedel fungerar korrekt, och redaktionellt arbete för att säkra att information läggs in korrekt. Under året har även en större översyn av myndighetswebben sodertalje.se inlets.
- Representanter för grundskolornas och gymnasieskolornas elevråd har träffat förtroendevalda i utbildningsnämnden under två tillfällen. Dialog med unga har även skett via fritidsverksamheter i kommunen, bland annat genom gårdsråd och allmänna dialogformer på fritidsgårdar samt via en årlig enkätundersökning kring ungdomsinflytande inom Ung fritids verksamheter.

- En aktivitet i handlingsplanen berör utvecklingen av arbetet med samverkansöverenskommelsen mellan idéburen sektor och Södertälje kommun. Under hösten 2023 hölls möten med stadsdirektör och kommunledningsgrupp kring hur kommunen bör organisera den egna organisationen i arbetet med överenskommelsen, och den kommande revideringen av densamma.
- Kommunen ska även kontinuerligt utveckla stöd och dialog med föreningslivet i syfte att stärka dess roll som demokratiskola och röstbärare. Inför EU-valet 2024 har olika aktiviteter genomförts ihop med föreningslivet för att öka valdeltagandet. Bidragsberättigade föreningar ska uppfylla kravet på att vara demokratistyrda. Under 2023 har en översyn av regler och riktlinjer för föreningsbidrag pågått. Ett medskick vid arbetets inledning var att främja jämställdhet, därför har detta perspektiv beaktats i översynen. En metod för att också involvera föreningslivet i bland annat den frågeställningen har varit att genomföra två workshops med föreningar för att inhämta deras synpunkter.

Det andra fokusområdet i handlingsplanen handlar om att valdeltagandet i kommunen ska öka. Årets insatser har haft fokus på EU-valet 2024:

- Under våren 2023 arbetade kommunstyrelsens kontor fram ett förslag till åtgärdsplan med valfrämjande insatser för att öka valdeltagandet i europaparlamentsvalet 2024. De valfrämjande insatser som beslutades i åtgärdsplanen valdes ut mot bakgrund av forskning om insatser för ökat valdeltagande, erfarenheter från valfrämjande arbete i Södertälje kommun och i andra kommuner i samband med tidigare

val samt statistik över valdeltagande. Arbetet med att genomföra åtgärderna påbörjades under hösten 2023. De valfrämjande insatserna har haft som syfte att nå ut till medborgarna i kommunen med information om valet, vilka som har rösträtt, hur det går till att rösta, när och var det går att rösta, hur EU-frågor påverkar medborgare i vardagen, i Södertälje och i Sverige samt vikten av att delta i demokratin genom att rösta.

Uppföljningen visar sammantaget att de flesta aktiviteter i handlingsplanen för demokratiutveckling är påbörjade eller genomförda. Arbetet med vissa av aktiviteterna fortlöper under 2024, såsom utvecklingen av medborgardialoger och insatser för att öka nationella minoriteters inflytande. Ett par aktiviteter har kommunen dock inte jobbat så aktivt med under 2023, exempelvis har inte utvärderings- och utvecklingsarbetet påbörjats vad gäller arbete med utvärdering av dialog med unga på mötesplatser, i syfte att utveckla ungas inflytande.

An aerial photograph of a vibrant, multi-story residential neighborhood. The buildings feature a variety of colors including red, yellow, blue, and white. A river flows through the lower left portion of the image, and a large, paved public square with a central green space and a small structure is visible in the middle. The scene is captured from a high angle, showing the dense arrangement of buildings and the surrounding greenery.

Målområde 4: Boende och boende- miljöer

För att åstadkomma god och jämlik hälsa behöver bostadsområden vara socialt hållbara. En god bebyggd miljö som stimulerar till fysisk aktivitet i vardagen bidrar både till bättre folkhälsa, ett levande stadsliv, ökad trygghet och ökad rörelsefrihet för invånarna.

Samhällsplanering spelar en central roll för arbetet med folkhälsa och kan bidra till en mer jämlik hälsa. I boendemiljön handlar det om att ha tillgång till en bostad av god kvalitet, en bra boendemiljö utan skadliga luftföroreningar och störande buller, tillgång och närhet till natur och grönområden, samhällsservice och kultur. Till den sociala miljön hör bland annat relationen till andra boende, tillit, sammanhållning och integration liksom möjligheten att vara delaktig i samhällslivet och ha möjlighet att påverka faktorer i närområdet. Hur boende och närmiljö planeras och utformas spelar därmed roll när det gäller att påverka viktiga bestämningsfaktorer för en mer jämlik hälsa. En samhällsplanering med hälsa som fokus kan bidra till att minska hälsoklyftorna.

Delmål, Agenda 2030:

- 11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla
- 11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering
- 11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla
- 16.1 Minska våldet i världen

● Mål G – Fysiska miljöer som främjar aktivitet och en god och jämlik hälsa ska öka

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostrategi 2021–2024:

Arbetet med fysiska miljöer som hälsofrämjande arenor och stödjande miljöer bör stärkas i kommunen. Medvetenheten och kunskapen om hur en god samhällsplanering påverkar folkhälsan behöver öka. Kommunen behöver på ett mer långsiktigt och strategiskt sätt arbeta med de faktorer som är viktiga i boendemiljön, som är hälsofrämjande och främjar aktivitet, såsom närhet till kommunikationer, grönområden, idrottsanläggningar, samhällsservice, småskalig och varierad bostadsbebyggelse, blandning av bostäder, luftkvaliteten, bullernivån och tillgång till mötesplatser och fritidsgårdar.

Samordningsansvar

Stadsbyggnadsnämnden

Medansvariga

Kommundelsnämnderna
Kultur- och fritidsnämnden
Miljönämnden
Tekniska nämnden
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö

Berörda av målet

Telge Fastigheter
Utbildningsnämnden

MÅTT PÅ TRENDEN ↗

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andel av kommunens bostäder inom tätort som ligger högst 300 m från ett sammanhängande område park- och naturmark om minst 0,6 hektar	Utbyggnadsstrategin	2021: 97,45% (andel av befolkningen) 2022: 97,67 % (andel av befolkningen) 2023: 97,75 % (andel av befolkningen)	↗
Andel av kommunens bostäder som ligger högst 1 km från utegym, idrottsplats eller elljusspår	Kommunens egna statistik	2021: 61,36% (andel av befolkningen) 2022: 61,31 % (andel av befolkningen) 2023: 63,18 % (andel av befolkningen)	↗
Andelen av resorna som sker med cykel	Cykelplanen	2021: Resultat saknas i kommunen 2022: Resultat saknas i kommunen 2023: Resultat saknas i kommunen	✗
Andel invånare som anser att möjligheten för invånare att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar är mycket eller ganska bra	SCB	2021: 74,7 % (K 75,6 %, M 74 %) 2023: 81,1 % (K 77 % M 84,2 %)	↗
Halt av partiklar PM10 och NOX	Data från Östra Sveriges luftvårdförbund	2021: Mätstation Birkakorset: 17 dygn med överskridna gränsvärden Mätstation Turingegatan: 18 dygn med överskridna gränsvärden 2022: Mätstation Birkakorset; 28 dygn med överskridna gränsvärden Mätstation Turingegatan: 30 dygn med överskridna gränsvärden 2023: Mätstation Birkakorset: 16 dygn med överskridna gränsvärden Mätstation Turingegatan: 16 dygn med överskridna gränsvärden Enligt miljökvalitetsnormen får ett gränsvärde överskridas som högst 35 dygn.	↗

Kommentar till indikatorernas utveckling

Det senaste resultatet från SCB:s medborgarundersökning visar på en ökning av andelen som anser att möjligheten för invånare att nyttja idrotts- och motionsanläggningar är mycket eller ganska bra. En förbättring kan också urskiljas vad gäller gränsvärdena för PM10 och NOX. Vid bägge mätstationerna var det 16 dygn med överträdelser av dygnmedelvärdet för PM10 på 50 ug/m³ under år 2023. Södertälje kommun klarade därmed med god marginal miljö kvalitetsnormens krav om högst 35 dygn med överträdelser. När det gäller de två första indikatorerna bör det beaktas att de ändras beroende på antalet invånare snarare än tillkomsten av exempelvis nya grönområden. Indikatorerna skulle behöva uppdateras för att kunna ge en rättvisande bild. Någon ny resvaneundersökning har inte genomförts på flera år, vilket innebär att det inte finns några nya siffror för andelen resor med cykel.

Pågående arbete

Södertälje kommun arbetar löpande med att rusta upp parker, plantera träd och utföra andra åtgärder för att skapa en god fysisk miljö som främjar välmående hos invånarna. Genom en variation i miljöer och aktiviteter beaktas behoven hos olika grupper i samhället. I arbetet med översiktsplanen för Södertälje kommun 2050 hanteras även frågan om fysiska miljöer som främjar aktivitet och god och jämlik hälsa. Riktlinjer utifrån kommunens Grönstrategi bevakas också inom pågående planarbete.

Kommunens spontanidrottsplatser stimulerar till aktiv och social samvaro. De är öppna för alla oavsett ålder och kan användas fritt under hela året. Inom naturvården och skogsförvaltningen läggs fortsatt och ökande vikt vid det rörliga friluftslivet och tillgängligheten till naturen. Aktivt arbete pågår även för att öka andelen skyddad natur i kommunen.

Inom Telgekoncernen används sponsring för att främja en aktiv och meningsfull fritid för barn och unga. Via sponsringen kan föreningar genomföra olika aktiviteter, till exempel sommarläger eller nattvandring. Aktiviteterna finns i idrottssvaga områden där föreningsdeltagande är lågt och där behoven är som störst.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2023:

- Gång- och cykelvägsnätet byggdes ut vilket kommer att bidra till att främja aktivitet och god hälsa. Till exempel är en ny cykelväg påbörjad i Billsta i Järna vilken gör det möjligt för barn och unga att cykla till och från Järna ridklubb i stället för att få skjuts med bil. Cykelvägen främjar därtill ökad jämställdhet då ridskolan är en verksamhet med majoriteten flickor.
- Diverse platser för idrott och lek har rustats upp under året, bland annat lekplatser, bollplaner och en pumptrackbana.

- Nya spontanidrottsplatser och aktiviteter skapades. Exempelvis en ny 7-spelsplan på Genetafältet, en ny och tillgänglighetsanpassad brygga vid Gillberga friluftsgård, nytt armbrytningsbord vid skatepark (efter ett inkommet medborgarförslag), utegym i Badparken med flexibel styrkenivå och anpassad delvis för personer med funktionsnedsättning samt utökning av antalet Piffel-skåp fyllda med spel i kommunen.
- Stationsområdet i Järna rustades upp för att enklare kunna resa tryggt och säkert kollektivt samt enkelt och säkert kunna angöra via gång eller cykel till platsen. Även nya cykelpumpar har installerats och nya cykelparkeringar anlagts under tak vilket underlättar för cykelpendling till och från buss/pendeltåg.
- Evenemang som främjar aktivitet genomfördes, till exempel temapromenader, kosläpp i Lina naturreservat och Tvetadagen som syftade till att uppmuntra rörelse och utevistelse.
- Besökande grundskoleklasser hos Naturskolans lokaler erbjöds kostnadsfria buss-transporter av Naturskolan för att delta vid olika temadagar. Nya målgrupper togs också emot under året, som exempelvis gymnasieelever.
- Gratis idrottsverksamhet bedrevs av Telgekoncernen för barn och ungdomar i Hovsjö, Brunnsång och Blombacka. Inom Telge Hjärta, ett samarbete med idrottsföreningar inom kommunen, genomfördes även

ledarledda spontanidrottsstillfällen för barn och ungdomar. Ca 150–200 barn aktiveras per vecka i varje område.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Utmaningar för att uppnå målet handlar delvis om att hög exploatering inom kommunen riskerar att gå ut över viktiga gröna miljöer. Gång-, cykel och kollektivtrafik behöver prioriteras högre och det behövs fortsatt arbete med utbyggnad av gång- och cykelnätet och säkra passager. Det behövs även fortsatt prioritering av goda fysiska miljöer och att gröna värden jämföras med övriga delar av samhällsbyggnaden.

Arbetet med allmänna platser gynnar i många fall flera olika samhällsgrupper och jämställdhet mellan könen men det behövs ett mer systematiskt arbetssätt och mer kunskap om dessa frågor inom kommunen.

Det behövs även fortsatta satsningar på spontanidrott, främst genom att utveckla befintliga anläggningar med aktiviteter som lockar fler målgrupper. Det behövs också kommunikation och information kring vilka andra aktiviteter som finns i närområdet.

Det finns omständigheter som försvårar arbetet med målet på landsbygden. Gång- och cykelnätet inom tätort är enklare att bygga ut än vad det är på landsbygden. Detta beror bland annat på att kommunen ofta inte är väghållare samt att kommunen många gånger inte äger marken.

● Mål H – Säkerheten och tryggheten i bostadsområden i kommunen ska öka

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostategi 2021–2024:

Den fysiska miljön behöver utformas ur ett trygghets- och brottsförebyggande perspektiv gällande trafiksäkerhet, belysning, buskage, mötesplatser för olika åldersgrupper, tillgång till kultur, känsla av tillhörighet och möjlighet att kunna påverka sin närmiljö. I arbetet med att öka säkerheten och tryggheten i kommunens bostadsområden krävs ett nära samarbete mellan kommunen, civilsamhället och bolagen.

Samordningsansvar
Kommunstyrelsen

Medansvariga
Kommundelsnämnderna
Kultur- och fritidsnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö
Telge Fastigheter

Berörda av målet
Miljönämnden
Socialnämnden
Utbildningsnämnden
Äldreomsorgsnämnden
Telge Återvinning

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andel som uppger att det går att lita på människor i området där de bor ¹¹	Medborgarundersökning, Länsstyrelsen i Stockholm	2023: 39,7 %	X
Andel kvinnor och män 16–84 år som ofta eller ibland avstår från att gå ut ensamma av rädsla för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad	Folkhälsomyndigheten	2018–2021: Totalt 29,0 % (K: 45,9 % M: 13,9 %) 2019–2022: Totalt 34,2 % (K: 49,4 %, M: 21,9 %) 2023: Nytt resultat saknas	X
Flickors deltagande Ung fritid	Kommunens egen statistik	2021: 30 % av deltagarna var flickor 2022: 33 % av deltagarna var flickor 2023: 38 % av deltagarna var flickor	↗
Andel av kommunens bostäder som ligger högst 1 km från bibliotek, samhällsservice och kultur	Kommunens egen statistik	2021: 44 % av befolkningen når en kulturlokal inom 1 375 meter. 2022: 46 % av befolkningen når bibliotek, kulturskola eller konsthall inom 1375 meter. 2023: 42 % av befolkningen når bibliotek, kulturskola eller konsthall inom 1375 meter.	↘
Oro för inbrott i den egna bostaden	Polisens trygghetsmätning	2021: 37 % 2022: En trygghetsundersökning har inte genomförts. 2023: En trygghetsundersökning har inte genomförts.	X
Totalt antal polisrapporterade trafikolyckor	Trafikstrategin	2021: 86 stycken 2022: 52 stycken 2023: 47 stycken	↗
Nöjd Kund Index	Telge Bostäder	2021: 54,0 % 2022: 55,1 % 2023: 64 %	↗
Andel i procent som angett positivt svar på frågan "Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?"	SCB:s medborgarundersökning	2021: Totalt 75,9 % (K 80,7 %, M 71,3 %) 2023: 73,9 % (K 75,8 %, M 72,1 %)	↘

¹¹ Tidigare indikator har tagits bort från Folkhälsokollen och har bytts ut till motsvarande nyckeltal från Länsstyrelsen i Stockholms medborgarundersökning som genomförts senast år 2023. Indikatorn är en sammanslagning av två frågor; Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet? och Och om du skulle använda samma skala beträffande människor i det område där du bor? Då indikatorn har bytts ut går det inte att jämföra resultaten.

Kommentar till indikatorernas utveckling

Andelen flickor som deltar i Ung fritids verksamhet har ökat med fem procentenheter till 38 % från föregående år. Ökningen kan kopplas till de riktade insatserna mot flickor som Ung fritid har genomfört under 2023. En förbättring kan ses vad gäller antalet polisrapporterade olyckor som minskade med 5 stycken jämfört med 2022. En förbättring noteras även när det kommer till Telge bostäders Nöjd kund Index; 64 % känner sig nöjda jämfört med 55,1 % år 2022. Förbättringen grundar sig i service, bemötande och tillgänglighet hos Telge Bostäders kundcenter och distriktkontor samt möjligheten för kunden att göra individuella tillval till sitt boende.

Under året har andelen av befolkningen som når bibliotek, kulturskola eller konsthall inom 1375 meter minskat något, från 46 % till 42 %. SCB:s medborgarundersökning visar på en viss nedgång i andelen som angett positivt svar på frågan "Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?" 73, 9 % svarade positivt under 2023 jämfört med 75,9 % i den föregående undersökningen.

Pågående arbete

Södertälje kommun fortsätter arbeta inom ramen för myndighetssamverkan Pax mot organiserad brottslighet. Till exempel pågår arbete med att identifiera företag med sund verksamhet och bidra till att de kan hantera brottslighet som de kan utsättas för. Kommunikeringen sker om trygghetsfrågor genom kommunens kanaler ut till invånarna. Arbete pågår med utemiljöer, belysning, parker och planering av utemiljöer och offentliga miljöer samt drift och underhåll av dessa för att säkerställa säkerhet och trygghet i kommunen. Fritidsgårdarna arbetar för att kunna erbjuda en trygg och inkluderande miljö för besökande ungdomar. Telge Bostäder arbetar aktivt med trygghetsskapande åtgärder i form av integrationsprojekt, fokus på att hålla rent och snyggt, trygga utemiljöer samt punktinsatser där det behövs, till exempel dörrknackning i specifika fastigheter där det framkommit att det funnits ett större missnöje.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2023:

- Mötesplatser med tema "Sunt företagande" anordnades och som en följd skapades ett nätverk för näringslivsavdelningen på kommunen och företagen i syfte att tillsammans motverka snatteri och stölder inom handel.
- Säkerhet och trygghet i kommunens bostadsområden hanterades i arbetet med översiktsplanen för Södertälje kommuns hållbara stadsutveckling med sikte på 2050.
- Kommunen har även arbetat med projekt i det offentliga rummet. Street Moves, ett projekt som förändrar gaturum från att vara bilcentrerade till att skapa trygghet och möjlighet för funktioner så som vila, lek och häng, startades vintern 2023 på Badhusgatan i Södertälje. Under året anordnades även sommarplatser som bidrog till att skapa en välkomnande känsla i centrum. I framtagandet av båda projekten har barn fått vara delaktiga.
- Starkare belysning har installerats under Turingebron och i Turingelunden i Södertälje i syfte att skapa en tryggare miljö.
- Nattvandring genomfördes inom samtliga kommundelar.
- I Hölö arbetade kommunpolisen tillsammans med föräldrar och vuxna i syfte att vara goda föredömen och skapa lugn i området.
- Andelen besökande ungdomar med funktionsnedsättning på fritidsgårdarna ökade under 2023. Medvetenheten bland personalen om att nå denna målgrupp samt att det genomfördes ett öppet hus i syfte att få ungdomar med funktionsnedsättning att upptäcka fritidsgårdarna kan ha bidragit till det ökade intresset.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Det behövs arbete från kontoren enskilt men också i högre grad av kommunen som helhet och i koordination med flera kontor och aktörer i kommunen för att uppfylla målet. Lokala utvecklingsinitiativ bör stöttas för att stärka samhällningen, till exempel genom att arbeta för att öka kännedomen om att finansieringsmöjligheter och stöd finns att söka för dessa initiativ.

Det är viktigt att det finns tillräckligt med resurser inom de verksamheter som sköter drift och utveckling av kommunens allmänna platser för att kunna upprätthålla en god standard på dessa platser. Nedskräpning och brist på underhåll påverkar möjligheterna att arbeta med målet.

Arbetet med säkerhet och trygghet i bostadsområdena påverkas även av svårigheter i att rekrytera fritidsledare till fritidsgårdarna. Utbildningsmöjligheterna i Södertälje har minskat då Hagaberg folkhögskolas tvååriga fritidsledarutbildning inte har haft tillräckligt stort elevunderlag för att starta. Fritidsverksamheterna behöver ha full personalstyrka för att uppfylla målet om trygga och säkra fritidsgårdar.

Trots att andelen besökande ungdomar med någon form av funktionsnedsättning har ökat på fritidsgårdarna under 2023 återstår arbete för att säkerställa en god fysisk tillgänglighet till

alla mötesplatser. Många av fritidsgårdarna är idag inte anpassade till att personer med fysiska funktionsnedsättning ska kunna komma in. Även personalen behöver få kompetensutveckling för att kunna erbjuda en verksamhet som är anpassad till funktionsvariationer.

De fritidsgårdar som ligger i områden med en hög andel barn vars föräldrar har utländsk bakgrund har generellt sett svårare att få flickor att delta i aktiviteter som riktar sig till både pojkar och flickor. De aktiviteter som bara riktar sig till flickor i dessa områden är dock mycket populära.

Den omvärldssituation som fortsatt råder i Södertälje med omnejd skapar otrygghet och är utmanande för Telgekoncernen. Antalet öppna drogscener har ökat och ytterligare stadsdelar och bostadsområden har klassats som riskområden, utsatta områden och/eller särskilt utsatta områden av polisen. För att utveckla tryggheten och trivseln i kommunen är samverkan fortsatt prioriterat samt det arbete som görs inom ramen för PAX. Täta och löpande avstämningar hålls mellan flera verksamheter i kommunorganisationen, kommunpolisen, Södertörns brandförsvaret, bussbolaget Nobina och ambulansen för att gå igenom det rådande läget i Södertälje kommun och för att rikta resurserna till rätt område.

Målområde 5: Hälsosamma levnadsvanor

Levnadsvanor är vanor som har stor betydelse för vår hälsa. Hur vi äter, dricker och rör på oss spelar roll för hur vi mår både fysiskt och psykiskt. Bruk av alkohol, tobak och droger men även spelproblem påverkar den fysiska och psykiska hälsan på kort och lång sikt. Det finns vissa grupper för vilka ohälsosamma levnadsvanor är mer riskfyllda än för andra. Det gäller exempelvis personer med diabetes, astma, kol, schizofreni och depression. Vuxna i riskgrupp är även de med fysisk, psykisk eller kognitiv funktionsnedsättning samt socioekonomisk utsatthet. Många verksamheter inom kommunen spelar en viktig roll i arbetet med att förbättra kommuninvånarnas levnadsvanor som bland annat förskola, skola, elevhälsa, samhällsplanering, fritidsverksamhet, föreningsliv och socialtjänst.

Delmål, Agenda 2030:

- 2.1 Tillgång till säker och näringsriktig mat för alla
- 2.2 Utrota alla former av fejnäring
- 3.5 Förebygg och behandla drogmissbruk
- 3.8 Tillgängliggör sjukvård för alla
- 11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla
- 12.8 Öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar

● Mål I – Den fysiska aktiviteten bland kommunens invånare ska öka

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostategi 2021–2024:

Många av kommuninvånarna har problem med övervikt och fetma. Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet behöver stärkas i kommunen och skillnaderna i övervikt och fetma mellan olika grupper behöver minska. Kommunen behöver fortsätta prioritera barn och unga, men även äldre, personer med psykisk ohälsa och personer med funktionsnedsättning. Förskola, skola, särskola, äldreomsorg, gruppboenden, socialpsykiatri, elevhälsan och samhällsplaneringen har en viktig roll för de hälsofrämjande åtgärderna i kommunen. Den fysiska miljön behöver utformas så den underlättar fysisk aktivitet. Fler kommuninvånare behöver använda gång, cykel och kollektivtrafik istället för bilen i sin vardag. Natur- och grönområdena behöver bli mer tillgängliga för alla med gångstråk och promenadslingsor.

Samordningsansvar

Kultur- och fritidsnämnden

Medansvariga

Kommundelsnämnderna
Omsorgsnämnden
Socialnämnden
Äldreomsorgsnämnden
Utbildningsnämnden,
Stadsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden
Miljönämnden

Berörda av målet

Telge Bostäder/
Telge Hovsjö
Telge Fastigheter

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andel kvinnor och män 16–84 år som är stillasittande mer än 7 timmar per dag	Kolada	2021: 47% (K 45%, M 49%) 2022: 53 % (K 57 %, M 50 %) 2023: Nytt resultat saknas	X
Andel (%) individer som uppgger en nivå av fysisk aktivitet som uppnår gällande rekommendationer för fysisk aktivitet.	Folkhälsokollen	2021: 45,55% (K 43,51%, M 47,28%) 2023: Nytt resultat saknas	X
Andel i procent som uppgger att de går eller cyklar till arbetet ¹²	Medborgarundersökning, Länsstyrelsen i Stockholm	2023: 9,2 %	X
Andelen kvinnor och män med fetma	Kolada	2021: 19% (K 18%, M 19%) 2022: 21 % (K 20 %, M 22%) 2023: Nytt resultat saknas	X
Andelen 4-åringar med övervikt eller fetma	Folkhälsokollen	2019: 13,92 % (F 17,44 %, P 10,66 %) 2021: 17,28 % (F 19,90 %, P 14,66 %) 2022: 16,43 % (F 18,30 %, P 14,35 %)	↗
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/invånare 7–20 år (flickor och pojkar)	Kolada	2020: 22,4 tillfällen/invånare (F 16,2 tillfällen/invånare, P 28,2 tillfällen/invånare) 2021: 22,6 tillfällen/invånare (F 16,9 tillfällen/invånare, P 28,0 tillfällen/invånare) 2022: 24,1 tillfällen/invånare (F 18,4 tillfällen, P 29,4 tillfällen)	↗

12 Indikatorn har bytts ut till liknande nyckeltal från Länsstyrelsen i Stockholms medborgarundersökning då Region Stockholm inte längre genomför tidigare Resvaneundersökning. Tidigare indikator: "andelen resor som görs med gång och cykel till arbetet och på fritiden". Då indikatorn har bytts ut går det inte att jämföra resultaten.

Kommentar till indikatorernas utveckling

Coronapandemin påverkade barn- och ungdomsidrotten stort. Vissa idrotter drabbades hårt av minskade deltagartillfällen. Totalt sett minskade aktiviteten med 13 procent bland unga 7–25 år (för deltagare med funktionsnedsättning finns ingen övre åldersgräns) mellan åren 2019 och 2021.

Indikatorn gällande idrottsföreningar från 2022 visar en ökning av deltagartillfällen för både flickor och pojkar. I februari 2022 togs de flesta av de åtgärder som har funnits på plats för att dämpa smittspridningen i samhället bort. Den första april samma år klassades inte längre covid-19 som en allmänfarlig och samhällsfarlig sjukdom. Tack vare att restriktionerna togs bort kunde idrottsrörelsen gå tillbaka till normalläge och försöka komma tillbaka till den mängd deltagare som funnits innan pandemin. Flickor har återvänt snabbare till föreningslivet och ökat i deltagartillfällen. Pojkar är ännu inte uppe i samma nivåer som 2019.

Pågående arbete

Södertälje kommun bedriver olika aktiviteter med syfte att varje individ ska röra på sig mer utifrån sin förmåga men också genom att skapa lust och förutsättningar för fysisk aktivitet. Kommunen uppmuntrar till fysisk aktivitet både genom

organiserad idrott och spontanidrott. Förskolan har i uppdrag att bidra till barns rörelseglädje, vilket sker dagligen på kommunens förskolor där stillsamma aktiviteter blandas med lek och rörelse. Förskolan serverar även näringsrika måltider utifrån kommunens livsmedels- och måltidspolicy. Kommunen arbetar även med att informera vårdnadshavare om hälsosamma levnadsvanor och erbjuda stöd vid behov.

Förutom lektioner i idrott och hälsa arbetar grundskolan för att främja fysisk aktivitet genom samarbete med olika föreningar som verkar för att integrera elever med olika bakgrund och skapa förutsättning för en mer aktiv fritid. Två av gymnasieskolorna i Södertälje kommun har lokala idrottsutbildningar inom vissa idrotter. Ett av målen med dessa är att gymnasieungdomar ska motiveras att fortsätta med sin idrott även efter gymnasietiden.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2023:

- Spontanidrottsplatser har förbättrats under året med bland annat utökade och nylagda fotbollsplaner, utegym och aktivitetskort på olika promenadstråk samt ökad tillgång till idrottsutrustning.

- Satsningar på ett tillgängligt friluftsliv har gjorts, bland annat genom att marknadsföra naturområden samt underlätta vistelse i dessa.
- Olika evenemang har genomförts för att uppmuntra till fysisk aktivitet. Lovaktiviteter av olika karaktär har genomförts med låg tröskel att delta, temapromenader med informationsskyltar och tipspromenadfrågor har arrangerats i naturreservat.
- Fortbildning inom goda levnadsvanor har anordnats för kommunens medarbetare inom vård och omsorg. Promenader, gruppgymnastik, dans och individuellt anpassad träning har även organiserats för brukare inom vård och omsorg.
- Cykelnätet har utökats för att möjliggöra ökad cykelpendling, därtill har cykelkurser arrangerats i kommunen.
- Tack vare ett samarbete med Scania har bland annat elever på språkinträdning fått tillgång till företagets träningsanläggning vilket har bidragit till såväl motivation och hälsa som till studier. För att möjliggöra träning även för elever med begränsade ekonomiska förutsättningar har gymkort och idrottskläder bekostats med fondmedel.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Trots att pandemin har avtagit ses en fortsatt stor frånvaro bland barnen i förskolan. I socioekonomiskt utsatta områden i kommunen där arbetslösheten är större begränsas även vistelsetiden på förskolan. Hög frånvaro eller kortare vistelsetid betyder att barnen inte i lika stor utsträckning äter de måltider som skolan erbjuder eller deltar i de aktiviteter som erbjuds.

Det finns utmaningar vad gäller att få föreningar i kommundelarna att söka bidrag för att anordna lovaktiviteter. En annan utmaning är att i vissa delar av kommunen finns inte möjlighet att bygga ut cykelnätet, vilket påverkar möjligheten att få fler att cykla.

Det behövs fortsatta satsningar på spontanidrott, främst genom att utveckla befintliga anläggningar med aktiviteter som lockar fler målgrupper. För att framgent uppnå målet om att den fysiska aktiviteten i kommunen ska öka behövs även samgestaltning av park och idrottsplatser. Det är också viktigt att satsa på kommunikation och information om vilka andra aktiviteter som finns i närområdet. Därtill är kompetensutveckling och fortbildning när det gäller främjande av goda levnadsvanor en fortsatt viktig fråga som behöver prioriteras framgent.

● **Mål J – Andelen invånare som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak eller spel ska minska**

Förslag på inriktning enligt Folkhälsstrategi 2021–2024:

Utgångspunkten för kommunens hälsofrämjande och förebyggande arbete för ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel) bör vara en kommun fri från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak behöver minska. För att lyckas med arbetet krävs långsiktighet, ökad samordning och samverkan mellan myndigheter och civilsamhället. Kommunen ska arbeta för att förebygga och tidigt upptäcka riskbruk av alkohol och missbruk av narkotika. ANDTS-arbetet ska bidra till att sluta påverkbara hälsoklyftor. Det betyder att allt arbete med ANDTS ska beakta jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet. Kommunen bör ta fram en kommunövergripande handlingsplan som utgår från den nationella ANDTS-strategin för ett samlat, strategiskt och långsiktigt arbete.

Samordningsansvar
Socialnämnden

Medansvariga
Kultur- och fritidsnämnden
Omsorgsnämnden
Utbildningsnämnden
Äldreomsorgsnämnden

Berörda av målet
Kommundelsnämnderna
Miljönämnden
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Exponering för tobaksrök vid 8 månaders ålder	Folkhälsokollen	2020: 14,01 % 2021: 13,94 % 2022: 14,86 %	↓
Andel invånare 16–84 år som röker dagligen	Kolada	2021: 10% (K 7 %, M 12 %) 2022: 10 % (K 6 %, M 13 %) 2023: Nytt resultat saknas	X
Andel invånare 16–84 år med riskabla alkoholvanor	Kolada	2021: 14 % (K 10 %, M 18 %) 2022: 19 % (K 14 %, M 22 %) 2023: Nytt resultat saknas	X
Andel kvinnor och män som har riskabla spelvanor	Folkhälsomyndigheten	2019–2022: 5,0 % (K 3,7 % M 6,0 %)	X
Andel som inte dricker alkohol i åk 9	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 67 % Flickor 66 % 2022: Pojkar 79 %, Flickor 72 % 2023: Nytt resultat saknas	X
Andel som inte dricker alkohol i gymnasiet åk 2	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 43 % Flickor 43 % 2022: Pojkar 51 %, Flickor 53 % 2023: Nytt resultat saknas	X
Andel som röker och/eller snusar i åk 9	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 15 % Flickor 7 % 2022: Pojkar 14 %, Flickor 15 % 2023: Nytt resultat saknas	X
Andel som röker och/eller snusar i gymnasiet åk 2	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 27 % Flickor 16 % 2022: Pojkar 27 %, Flickor 27 % 2023: Nytt resultat saknas	X
Andel som någon gång använt narkotika i åk 9	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 7 %, Flickor 5 % 2022: Pojkar 10 %, Flickor 6 % 2023: Nytt resultat saknas	X
Andel som någon gång använt narkotika i gymnasiet åk 2	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 14 %, Flickor 8 % 2022: Pojkar 7 %, Flickor 11 % 2023: Nytt resultat saknas	X
Elever som satsat pengar på spel de senaste 12 månaderna i åk 9	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 14 %, Flickor 2 % 2022: Pojkar 22 %, Flickor 7 % 2023: Nytt resultat saknas	X
Elever som satsat pengar på spel de senaste 12 månaderna i åk 2 i gymnasiet	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 22 %, Flickor 4 % 2022: Pojkar 27 %, Flickor 6 % 2023: Nytt resultat saknas	X

Kommentar till indikatorernas utveckling

Ett flertal av indikatorerna inom detta mål baseras på Stockholmsenkäten. Den riktar sig till elever i årskurs 9 och elever i årskurs 2 på gymnasiet och genomförs vartannat år. Dessa indikatorer är därmed inte uppdaterade för 2023. Jämfört med tidigare år var det under 2023 fler barn som exponerades för tobaksrök vid 8 månaders ålder.

Pågående arbete

Redan på grundskolenivå bedrivs samarbete med socialtjänsten kring användningen av narkotika. Det innebär bland annat att familjestödare finns tillgängliga för elever och föräldrar inom grundskolan. Vårdnadshavare på kommunens skolor erbjuds även att delta i aktiviteter. På gymnasienivå tas frågor om alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel upp i hälsosamtal med skolsystem. Dessutom erbjuder varje skola en elevhälsoplan, samarbete med socialtjänsten, hög kvalitet i särskilt stöd och utredningar samt förbättrad uppföljning vid skolfrånvaro.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2023:

- Under 2023 presenterades det slutliga betänkandet från regeringens narkotikautredning, där betoningen låg på vikten av skademinimering och hälsofrämjande åtgärder. I ljuset av detta har Södertälje kommun reviderat de egna riktlinjerna för att bättre harmonisera med utredningens rekommendationer. Dessutom pågår arbete inom kommunen för att förbättra och tydliggöra interna processer i enlighet med förslagen från utredningen.
- Den nationella strategin för att bekämpa hemlöshet inkluderar rekommendationen att tillämpa "Bostad först", vilket Södertälje kommun började implementera under 2023. Konceptet innebär att ett antal personer med långvariga missbruks- och/eller psykiatriska problem, där traditionella metoder har visat sig otillräckliga, erbjuds en bostad. Enligt konceptet betraktas bostaden som en förutsättning för att kunna ta emot behandling och genomföra livsförändringar.
- Under och efter pandemin har det observerats en ökad förekomst av missbruk i kombination med psykiatriska diagnoser och samsjuklighet inom den målgrupp där äldreomsorgen verkar. För att möta denna utmaning har kommunen vidtagit olika åtgärder under året, såsom samverkansinsatser, utbildning samt kartläggning och implementering av evidensbaserade metoder.

- En specialistundersköterskeutbildning inom psykiatri med missbruk som en del av innehållet startades under 2023 i samarbete med Campus Telge.
- En föräldraträff anordnades tillsammans med nattvandrare, polis, fältare, Mini Maria och Mölnbo IF, kring alkohol och narkotika. Det genomfördes även en utbildningsdag för barn, ungdom och polis, med fokus på samverkan mot unga lagöverträdare med narkotikabruk under 15 år. Ett föredrag om "det nya snuset" anordnades också på Täljegymnasiet i början av läsåret 23/24.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Enligt socialnämndens årsbokslut för 2023 förekom färre omhändertaganden på grund av svårt missbruk och externa placeringar minskade. Det råder dock hög beläggning på interna boenden samt hög andel inskrivna inom öppenvård.

Den ökade användningen av så kallat "nytt snus", med höga nikotinhalter, har skapat en utmaning i arbetet mot tobaksanvändning, särskilt inom skolvärlden. Ekonomiska begränsningar har även hindrat möjligheten att ha tillräckligt med personal engagerade inom detta område.

Inom skolvärlden krävs fortsatt utvecklingsarbete med upprättandet av policier och riktlinjer som förbjuder alkohol- och droganvändning. Det är även av yttersta vikt att Elevhälsan är involverad i undervisningen om alkohol, tobak, droger och andra livsstilsrelaterade hälsoproblem.

Inom kommunen behövs en tydlig samordning av öppna drogcenter och en enhetlig strategi för att hantera frågor kring alkohol, narkotika, droger, tobak och spel, med målet att förebygga skadligt bruk. Det finns även ett växande behov av att samarbeta över nämndgränserna.

Långsiktiga satsningar på kompetensutveckling och tvärssektoriell samverkan förblir högt prioriterade åtgärder för att adressera dessa utmaningar effektivt.

Målområde 6: Psykisk hälsa

Varannan person i Sverige kommer någon gång i livet att drabbas av psykisk ohälsa. World Health Organisation uppskattar att psykisk ohälsa kommer att stå för den största sjukdomsbördan i världen och i Sverige år 2030. En folkhälsoutmaning av den här storleken fordrar att hela samhället prioriterar arbetet med psykisk hälsa. Samhällets kostnader för psykisk ohälsa är 135 miljarder varje år. Det finns sociala skillnader i förekomst av psykisk hälsa i samtliga åldersgrupper utifrån såväl socioekonomisk bakgrund som diskrimineringsgrunder. De mest betydelsefulla bestämningsfaktorerna till ojämlikheter i psykisk hälsa bland vuxna är kopplade till ekonomi och sysselsättning. Psykisk ohälsa har samband med sämre livsvillkor och arbetslöshet, låg lön och förhöjd dödlighet. Det finns ett samband mellan psykisk ohälsa och suicid och de flesta som begår självmord har en depression eller någon form av psykisk ohälsa.

Våld i nära relationer är ett omfattande folkhälso- och samhällsproblem, en jämställdhetsfråga och ett allvarligt brott som medför stora konsekvenser för individer, relationer och för samhället. Våldet orsakar psykiskt och fysiskt lidande för våldsutsatta kvinnor och barn och leder till höga kostnader för den enskilde och samhället.

Delmål, Agenda 2030:

- 3.4** Minska antalet dödsfall till följd av icke smittsamma sjukdomar och främja mental hälsa
- 3.8** Tillgängliggör sjukvård för alla
- 5.2** Utrota våld mot kvinnor och utnyttjande av kvinnor och flickor
- 5.3** Avskaffa tvångsäktenskap och könsstympning
- 16.1** Minska våldet i världen
- 16.2** Skydda barn mot övergrepp, utnyttjande, människohandel och våld

● Mål K – Det psykiska välbefinnandet bland kommunens invånare ska öka

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostategi 2021–2024:

Arbetet behöver fokusera på att främja psykisk hälsa, förstärka tidiga insatser till personer som drabbas av psykisk ohälsa och förbättra vården och omsorgen för personer med allvarlig psykisk sjukdom. I arbetet med psykisk hälsa är samverkan med brukarorganisationer och civilsamhället viktigt samt att personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa är delaktiga i sin egen vård. Skolan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten har alla ett ansvar och ett uppdrag att arbeta med tidiga insatser till barn och unga. Tidiga och tillgängliga insatser är viktiga för att förebygga ohälsa bland barn och unga. Bättre arbetssätt och metoder behövs för att tidigt identifiera och ge stöd till den här målgruppen. Det suicidpreventiva arbetet utgår ifrån kommunens handlingsplan för suicidprevention. Handlingsplanen är ett levande dokument och ska revideras när nya behov uppstår. Andra åtgärder kan vara aktuella som bland annat ökad samverkan med regionen samt att skapa miljöer som minskar risken för att begå suicid.

Samordningsansvar
Socialnämnden

Medansvariga
Kommunstyrelsen
Omsorgsnämnden
Utbildningsnämnden
Äldreomsorgsnämnden

Berörda av målet
Kultur- och fritidsnämnden
Kommundelsnämnderna
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö
Stadsbyggnadsnämnden
Utbildningsnämnden

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andelen män och kvinnor med bra eller mycket bra självskattad hälsa	Folkhälsomyndigheten	2018–2021 ³ : Totalt 72,4 % (K 70,1 %, M 74,4 %) 2019–2022: Totalt 74,6 % (K 70,7 %, M 77,7 %) 2023: Nytt resultat saknas	X
Andelen män och kvinnor som lider av psykisk ohälsa	Folkhälsokollen	2021: Totalt 26,09 % (K 29,49 %, M 23,21 %) 2023: Nytt resultat saknas	X
Grad av god psykisk hälsa, index 0 – 100 (högre värden är positivt resultat), årskurs 9	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 64, Flickor 51 2022: Pojkar 65, Flickor 48 2023: Nytt resultat saknas	X
Andel elever som ganska ofta eller mycket ofta känner sig ledsna eller deppiga utan att veta varför, årskurs 9	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 17 %, Flickor 39 % 2022: Pojkar 20 %, Flickor 42 % 2023: Nytt resultat saknas	X
Grad av god psykisk hälsa, index 0 – 100 (högre värden är positivt resultat), årkurs 2 gymnasiet	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 60, Flickor 50 2022: Pojkar 63, Flickor 47 2023: Nytt resultat saknas	X
Andel elever som ganska ofta eller mycket ofta känner sig ledsna eller deppiga utan att veta varför, årkurs 2 gymnasiet	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 25 %, Flickor 38 % 2022: Pojkar 21 %, Flickor 53 % 2023: Nytt resultat saknas	X

Kommentar till indikatorernas utveckling

Indikatorerna inom detta mål baseras på Region Stockholms folkhälsoenkät om hälsa och levnadsförhållanden och Stockholmsenkäten som riktar sig till elever i årskurs 9 och elever i årskurs 2 på gymnasiet. Enkäterna görs vart fjärde respektive vartannat år. Inga indikatorer är därmed uppdaterade för 2023. De resultat som presenterades i uppföljningen för 2022 visar sammantaget att flickor och kvinnor mår sämre psykiskt än pojkar och män.

Pågående arbete

En stor del av arbetet för att främja psykiskt välbefinnande bedrivs i skolan. Kommunen har bland annat en särskild satsning för att stödja det hälsofrämjande arbetet i grupper där många elever lider av psykisk ohälsa. Som en del i att minska den psykiska ohälsan bland pojkar och flickor sker ett systematiskt arbete i kommunens skolor med att främja skolnärvaro. Närvaro i skolan ökar det psykiska välbefinnandet, liksom genomförda studier på grundskole- och gymnasienivå. Kuratorer i kommunens skolor erbjuder kompetensutveckling kring att stärka den psykiska hälsan hos elever och riktade insatser erbjuds vid behov. Via Resurscentrum "Lärande och hälsa" sker även hälsofrämjande insatser med fokus på lärande, hälsa och välmående. Kommunen bedriver även arbete kopplat till barn och ungas fritid. Barnens perspektiv beaktas bland annat via brukarenkäter vars svar används vid planering av kommande verksamhet. Långsiktigt strategiskt arbete sker även inom omsorgens verksamheter för att främja psykiskt välbefinnande bland dessa målgrupper.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2023:

- Ungdomsmottagningen har arbetat mer uppsökande för att nå fler ungdomar kring dessa frågor. Bland annat har det bedrivits en öppen mottagning på flera av kommunens gymnasieskolor. En workshop om psykisk hälsa för ungdomar har hållits i samarbete med "Nationellt nätverk inom den sociala barn- och ungdomsvården".

Ungdomsmottagningen och fältare även har deltagit i en nybildad HBTQIA-grupp tillsammans med civilsamhälle och ungdomar med syfte att förbättra levnadsvillkoren för denna grupp och erbjuda ett sammanhang.

- En halvdagsutbildning i psykisk livräddning för drygt tolv civilsamhällesorganisationer som Barn och ungdom har samarbete med anordnades under året. På utbildningen deltog även personal från Barn och ungdom.
- Tidigare brukarundersökningar bland äldreomsorgens målgrupp har visat på en negativ utveckling vad gäller ensamhet och depression. Därför har ökade insatser genomförts i form av boendestöd till fler målgrupper och social samvaro på mötesplatser. Det har även satsats på kompetensutveckling av medarbetare.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Ett område som behöver utvecklas vidare både på kort och längre sikt när det gäller psykiskt välbefinnande gäller handläggning av individuella insatser för att bättre möta psykiska behov. Arbetet för att främja det psykiska välmåendet kräver fortsatt långsiktighet där en ökad kommunikation och samsyn mellan kontoren skulle underlätta. Inom skolans område underlättar allt elevhälsoarbete som främjar tidig upptäckt.

Uppföljning av Handlingsplan för suicidprevention

2019 beslutade kommunstyrelsen om Handlingsplan för suicidprevention (2019–2022) utifrån lokala behov och prioriteringar samt regionala mål. Handlingsplanen utgör basen för kommunens arbete med suicidprevention. Syftet med handlingsplanen är att minska suicidförsök och suicid i Södertälje kommun. Det långsiktiga målet för det suicidpreventiva arbetet är att ingen person – barn, vuxen eller äldre – ska behöva hamna i en sådan situation att suicid upplevs som den enda utvägen, ingen ska behöva ta sitt liv.

Kommunens suicidpreventiva insatser har sin utgångspunkt i handlingsplanens fyra fokusområden, samt utifrån verksamheternas behov och förutsättningar. Fokusområdet utbildning och kompetenshöjande insatser handlar om vikten av att ha rätt kunskap och verktyg för att kunna bemöta och hantera suicidnära personer. Det andra fokusområdet rutiner, riktlinjer och dokumentation har fokus på vikten av att det finns väl utarbetade rutiner för hur man som anställd ska agera och dokumentera. Det tredje fokusområdet handlar om samverkan. En viktig del i det kommunala uppdraget med suicidprevention är samverkan med civilsamhället

samt hjälp- och stödorganisationer för att nå målet om att minska suicid och suicidförsök.

Handlingsplanen för suicidprevention är förlängd till den 30 juni 2024 och kan förlängas ytterligare för att revideras i samband med revideringen av folkhälsostategin. Fortsatt arbete utifrån de olika fokusområdena har därmed skett under 2023. Det innefattar såväl löpande arbete som olika aktiviteter.

Utbildning och kompetensutveckling

- Ett antal utbildning- och kompetenshöjande insatser för personal har genomförts, bland annat har fritidsledare inom kultur och fritid vidareutbildats i psykisk livräddning.
- Ett flertal kompetenshöjande insatser har genomförts inom omsorgen. Chefer och medarbetare har genomgått utbildning via Suicide Zero för att öka medvetenheten för suicid. Handläggare inom äldreomsorgen har utbildats inom suicidprevention och därtill har webbutbildning i Psyk e-bas och första hjälpen i psykisk hälsa genomförts inom omsorgskontorets verksamheter.

Rutiner och riktlinjer

- Rutiner, dokumentation och riktlinjer har införts i en del av kommunens verksamheter som redogör för hur medarbetare ska bemöta individer och agera vid suicidala tankar och planer. Rutinerna återfinns även i metoder och arbetssätt, samt i lokalt utformat arbetsmaterial och utredningsmetoder. Det görs också riskanalyser för att upptäcka till exempel självskadebeteende.

Intern och extern samverkan

- Vad gäller arbete med intern och extern samverkan finns olika etablerade och pågående samarbeten. Kommunen har till exempel en samverkansgrupp med civilsamhället där frågor rörande psykisk hälsa lyfts löpande. Kommunens ungdomsmottagning har även ett delat huvudmannaskap och aktiv samverkan med Region Stockholm i arbetet med suicidprevention.
- "Nu börjar vi med barnen" är ett projekt där flera av kommunens kontor samverkar tillsammans med andra kommuner, samordningsförbundet, regionen och organisationer från civilsamhället. Detta i syfte att ta fram ett främjande och lättillgängligt arbetssätt kring psykisk ohälsa.
- Samverkan sker mellan olika verksamheter inom omsorgen, till exempel vård- och omsorgsboenden och hälso- och sjukvårdsenheten. Extern samverkan sker med Region Stockholm och där finns ett påbörjat initiativ till att styra in mot suicidprevention.

Tillgänglig information

- Ett digitalt samarbetsrum har skapats för att på ett smidigt sätt kunna få ut och dela information om aktuell forskning, utbildningar och föreläsningar. Plattformen delas med kommun, region och civilsamhälle. Även informationskanaler som intranätet och riktad information från intresseorganisationer samt information via olika nätverk, rådgivande organ och intresseföreningar förekommer. Tack vare region- och kommunsamverkan i olika former ges också möjlighet att ta del av forskning och olika aktiviteter – både för handläggare och utförare.

- Information om allt kostnadsfritt icke biståndsbedömt stöd som finns har tagits fram samt material med rutiner för anhörigstöd.

Stöd till anhöriga/efterlevandestöd

- Utifrån nationella riktlinjer finns en utvecklingsplan för hur verksamheterna kan forma stödjande aktiviteter utifrån ett anhörigperspektiv. Arbete med anhörigstöd kan bland annat innebära kompetensutveckling för chefer och medarbetare, samt att påbörja lokala rutiner för anhörigstöd. Inom omsorgen finns personella resurser genom anhörigkonsulter som arbetar med olika stöd- och kompetensinsatser riktade till anhöriga.
- Under våren 2023 anordnade kommunen, tillsammans med SPES Stockholm, en serie samtalsträffar för efterlevande där deltagarna fick möjlighet att träffa andra i samma situation.
- Artisten Josefin Wikewand gav en musikalisk föreläsning i Södertälje stadshus där hon delade med sig av sina erfarenheter kring psykisk ohälsa och att vara anhörig.

Övriga insatser

- Kommunens ungdomsmottagning har arbetat mer med uppsökandeverksamhet för att nå fler ungdomar kring frågor rörande suicidprevention, bland annat genom öppen mottagning på en av kommunens gymnasieskolor.
- Tematiskt arbete kring psykisk hälsa har genomförts på skolor med personal från ungdomsmottagningen och en workshop i kyrka kring psykisk hälsa för ungdomar har hållits.

● Mål L – Andelen våldsutsatta i kommunen ska minska

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostategi 2021–2024:

För att nå det övergripande nationella jämställdhetspolitiska målet om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv behöver arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer fortsätta att prioriteras högt i kommunen. Inriktningen för Södertälje kommuns arbete beskrivs i handlingsplanen mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck. I enlighet med handlingsplanen är kommunens övergripande mål att mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer ska upphöra. Planens syfte är att synliggöra, motverka och förebygga mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck samt att uppmärksamma våldsutsatthet hos särskilt sårbara grupper, bland annat barn, äldre, personer med funktionsnedsättning och hbtqi-personer.

Samordningsansvar
Socialnämnden

Medansvariga
Kommunstyrelsen
Kultur- och fritidsnämnden

Berörda av målet
Omsorgsnämnden
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö
Äldreomsorgsnämnden

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andel individer utsatta för misshandel 16–84 år	BRÅ	2021: Totalt 2,4 % (K 2,5 %, M 2,3 %) 2022: Totalt 4,6 % (K 3,2 %, M 6,4 %) 2023: Totalt 2,9 % (K 2,2 %, M 3,7 %)	↗
Andel individer utsatta för hot 16–84 år	BRÅ	2021: Totalt 8,2 % (K 8,8 %, M 7,6 %) 2022: Totalt 10,9 % (K 13,0 %, M 8,2 %) 2023: Totalt 8,9 % (K 10,6 %, M 6,9 %)	↗
Andel individer utsatta för sexualbrott 16–84 år	BRÅ	2021: Totalt 4,7 % (K 8,4 %, M 0,4 %) 2022: Totalt 4,1 % (K 6,4 %, M 1,3 %) 2023: Totalt 4,8 % (K 8,1 %, M 1,2 %)	↘
Andel samtal med barn, där barn är målsägande vid våld och övergrepp ¹⁴	Intern statistik från Barnahus	2021: 147 anmälningar varav 124 förhör 80 pojkar och 44 flickor 2022: 151 anmälningar varav 117 förhör 60 pojkar och 57 flickor 2023: 172 anmälningar varav 157 förhör 92 pojkar och 65 flickor	X

Kommentar till indikatorernas utveckling

Resultaten avseende fall av misshandel, hot och sexualbrott baseras på självrapporterade data hämtad från den nationella trygghetsundersökningen (NTU 2023), vilken årligen genomförs av Brottsförebyggande rådet (Brå). Andelen respondenter som angivit att de varit utsatta för misshandel och hot har minskat jämfört med föregående år, medan andelen som rapporterar att de utsatts för sexualbrott under 2023 har nått den högsta nivån sedan 2018.

¹⁴ Det finns inget givet samband mellan antal anmälningar och barns utsatthet för våld. Därför görs ingen bedömning av indikatorns utveckling.

Statistik från Barnahus indikerar att antalet anmälningar och förhör har ökat under 2023. Antalet anmälningar har ökat med 21 stycken, medan antalet förhör har ökat med 40 stycken. Det är värt att notera att pojkar genomgår förhör i större omfattning än flickor; under 2023 förhöordes nästan 30 procent fler pojkar än flickor.

Pågående arbete

Allt fler verksamheter inom socialkontoret har utvecklat egna rutiner och ett tydligare arbete för att skapa förutsättningar för att fånga upp våld från närstående. Barnrättsperspektivet beaktas i alla ärenden som uppmärksammas. En brottsförebyggande samordnare vid socialkontoret följer forskning, statistik och deltar i nätverk utifrån målet. I det arbetet ingår att utveckla samverkan samt att utbilda personal inom området. Utveckling fortgår även inom det organiserade brottsförebyggande samarbetet mellan socialtjänst, skola, polis och fritid (SSPF).

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2023:

- Utvecklingen med metodstödjare som inleddes 2022 har intensifierats. Tre metodstödjare har under året varit anställda på resultatområden inom socialkontoret för att fördjupa och utveckla arbetet för personalen att ställa frågor om våld till personer som blir aktualiserade i socialtjänsten. Vidare har metodstödjarerna utvecklat och uppdaterat rutiner om våld i nära relationer och i synnerhet hedersrelaterat våld och förtryck i respektive verksamheter.
- I samverkan med lokalpolis har Gejsermodellen utvecklats. Den syftar till att säkra barnen i hemmen där våld i nära relation förekommer. Modellen innebär att socialjouren ska kunna följa med polisen vid akuta ärenden där polisen får in anmälan om våld i nära relationer och barn finns i hemmet. Gejsermodellen har tillsammans med lagen om barnfridsbrott (från 2021) börjat visa resultat i ett antal ärenden på Barnahus. De båda pusselbitarna är ett positivt exempel på hur lagstiftning och förändrat arbetssätt kan bidra till att upptäcka och förhindra fortsatt våld.

- Inför sommarlovet 2023 genomfördes kampanjen "#bortförd" i kommunen i samverkan med Huddinge och Botkyrka kommun. Syftet med kampanjen var att förhindra bortförande av barn i syfte att könsstympta, gifta bort eller skicka på uppfostringsresa.
- I november arrangerades den årliga kampanjveckan Södertälje mot våld och förtryck – en vecka fri från våld. Under hela veckan genomfördes seminarier och andra aktiviteter för att uppmärksamma våld mot kvinnor och flickor.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Likt tidigare år fortsätter de betydande könskillnaderna när det gäller offer för sexualbrott, där flickor och kvinnor befinner sig i en särskilt utsatt position. Likaså är flickor och kvinnor i högre grad föremål för hot, medan pojkar och män i större utsträckning drabbas av misshandel. Ökningen av rapporterade fall av sexualbrott är en tendens som kräver fortsatt uppmärksamhet och övervakning.

Kommunen identifierar fortsatta utmaningar med underregistrering, där skam och otrygghet hindrar människor från att anmäla våldshandlingar. Dessutom har den nationella desinformationskampanjen som hävdar att socialtjänsten kidnappar invandrargrupperns barn komplicerat arbetet med att bygga förtroende och uppmuntra till anmälan.

För att uppnå målet på lång sikt krävs ett ihållande och långsiktigt arbete, där kunskapen tillämpas effektivt inom verksamheterna.

Uppföljning Handlingsplan för våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck

År 2020 antogs handlingsplanen för våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck (2021–2023). Handlingsplanen består av fyra delmål och till varje mål finns ett antal kopplade åtgärder.

Kompetens och kunskapsutveckling

Det första målet i handlingsplanen handlar om kompetens och kunskapsutveckling och fokuserar på att berörd personal tillgodogör sig grundläggande kunskap om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Nedan följer exempel på arbete med koppling till målet som har genomförts under 2023:

- Medarbetare inom elevhälsan har genomgått Länsstyrelsens webbutbildning om hedersrelaterat våld och förtryck.
- Under året har omsorgskontorets medarbetare utbildats via Socialstyrelsens webbutbildningar "Våld mot personer med funktionsnedsättning" och "Våld mot äldre". Rutiner på enhetsnivåer har även färdigställts och det finns framtaget material för samtalsstöd direkt med brukare inom flera verksamheter.
- Telge Bostäders hyresvärdar har fått utbildning i "Våld i nära relation" via kommunstyrelsens kontor.
- Berörda medarbetare inom socialtjänstens samtliga verksamheter har genomgått Jämställdhetsmyndighetens utbildning om sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel.

Stöd och skydd

Målet Stöd och skydd till våldsutsatta, stöd till våldsutövare samt tillgänglig information handlar om att kommunen utvecklar sina insatser så att alla våldsutsatta vuxna och barn får målgruppsanpassat stöd och skydd och att stödet ges inom rimlig tid. Det ska också finnas verk samma metoder och arbetssätt för våldsutsatta med särskilda behov. Därtill ska våldsutövare erbjudas och motiveras till kvalificerade insatser i syfte att förändra sitt beteende och upphöra med våldet. Det är även viktigt att det finns utåtriktad och tillgänglig information om var en utsatt eller anhörig kan vända sig för att få hjälp behöver finnas där unga, vuxna och äldre vistas. Nedan följer ett par exempel på 2023 års insatser:

- År 2022–2023 har tre metodstödare varit anställda inom socialkontoret för att sprida och utveckla arbetet för medarbetare om att ställa frågor om våld och hur medarbetare ska agera vid upptäckt av våld.
- Målgruppsanpassad och tillgänglig information för vuxna personer som är utsatta för våld och barn och unga som lever med våld uppdateras regelbundet, senast under våren 2023 kopplat till kampanjen #bortförd då Södertälje, Huddinge och Botkyrka kommun genomförde en gemensam kampanj för att förebygga att barn och ungdomar förs bort mot sin vilja till annat land. Därtill läggs material som hänvisar till Relationsvårdscenter upp regelbundet i sociala medier och på platser som bedöms vara målgruppsinriktade.

Samverkan

Det tredje målet om samverkan fokuserar på att säkerställa ett väl fungerande samarbete med rutiner för gemensamt operativt arbete, ansvarsfördelning och uppföljning för att uppfylla de våldsutsattas behov av hjälp och stöd. Nedan följer ett par exempel på 2023 års insatser:

- Samverkan mellan Relationsvårdcenter och interna och externa aktörer har fortsatt under året, bland annat genom utbildningsinsatser.
- Via det pågående samarbetet med Origo, ett resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld, sker regelbunden dialog samt utbildningsinsatser för att möta behovet.

Våldsförebyggande arbete

Enligt det fjärde målet i handlingsplanen ska det finnas kunskap om våldsförebyggande arbete, metoder och arbetssätt inom kommunens olika verksamheter. Nedan följer exempel på insatser som har genomförts under året:

- Under 2022 och i början av 2023 genomfördes en utbildningsinsats om hedersrelaterat förtryck eller hedersrelaterad särbehandling för cheferna och några utvalda förskollärare och barnskötare inom förskolan. Målet med insatsen var att öka medvetenhet och kunskap kring hedersrelaterad problematik och även kunna lyfta in de perspektiven i arbetet med likvärdig förskola och i arbetet mot diskriminering och annan kränkande behandling.
- Kuratorerna på grundskolorna har fått fortbildning i lagstiftning om könsstämpning, tvångsäktenskap, hedersrelaterat våld och förtryck, och har under 2023 spridit kunskapen inom sina skolor.
- Samtliga gymnasieskolors elevhälsoteam, rektorer och skolpsykolog har genomgått den av Länsstyrelserna anordnade baskursen "Om hedersrelaterat våld och förtryck".
- Skolsköterskorna på gymnasieskolorna har tagit del av en webbutbildning om hedersrelaterat våld och förtryck. Utbildningen gav kunskap om ungas rättigheter och om att våld och förtryck leder till att unga inte får sina rättigheter tillgodosedda. Den gav även konkret stöd i hur vuxna kan skapa trygga och inkluderande samtal med unga om våld och kontroll.

- Samtlig personal på Morabergs studiecentrum har utbildats i hedersrelaterat våld och förtryck via föreläsningar och annat utbildningsmaterial.
- Flera av gymnasieskolorna har arbetat med metodmaterial om makt, kön, sex och hur våld kan förebyggas. Inom vissa gymnasieskolor har det även genomförts kompetensutveckling kring hedersrelaterat våld och förtryck och utbildningar som berör porr och samtycke.

Uppföljningen av handlingsplanen visar att den har fått ett genomslag i verksamheterna och att ett flertal åtgärder har vidtagits för att stärka och utveckla arbetet med att förebygga och motverka våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Fortsatt utveckling vad gäller informationsinsatser inom våldsförebyggande arbete bör ske då uppföljningen visar att det inte genomförts i vissa av kommunalnämnderna. Inom ramen för målet kompetens- och kunskapsutveckling behöver kommunen tillhandahålla förutsättningar för att politiker ska gå Nationellt centrum för kvinnofrids (NCK) webbaserade introduktionsutbildning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Det finns även ett behov av mer konkreta verktyg för att kunna ge fortsatt stöttning till våldsutsatta personer. Det beskrivs också som fortsatt angeläget att utveckla de initierade samverkansformerna mellan omsorgskontoret, socialkontoret och relationsvårdcenter.

I december 2023 beslutade Kommunstyrelsen om en reviderad handlingsplan – Handlingsplan Fri från våld 2024–2027. Handlingsplanen tar vidare det arbete som föregående handlingsplan mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2021–2023 har bidragit med.

E-post: utredarenheten@sodertalje.se

**Kommunstyrelsens kontor,
Södertälje kommun**

Stadshuset, Nyköpingsvägen 26
Tel: 08-523 010 00 (Kontaktcenter)
www.sodertalje.se